Uitvoeringsrapportage landspakketten

Aruba, Curaçao en Sint Maarten

Periode: 16 februari 2022 – 15 mei 2022

Datum	31 mei 2022
Status	Finale versie

Inhoudsopgave

Uitvoeringsrapportage landspakketten no.2 2022 **3**
1. Inleiding 3
2. Voortgang landspakket Aruba 3
3. Voortgang landspakket Curaçao 5
4. Voortgang landspakket Sint Maarten 7

Bijlage A: Voortgang Uitvoeringsagenda's op activiteitniveau **10**
Bijlage A.1: Voortgang Uitvoeringsagenda Aruba op activiteitniveau 11
Bijlage A.2: Voortgang Uitvoeringsagenda Curaçao op activiteitniveau 21
Bijlage A.3: Voortgang Uitvoeringsagenda Sint Maarten op activiteitniveau 39

Bijlage B: Zienswijzen van de Landen op Uitvoeringsrapportage **53**
Bijlage B.1: Zienswijze Aruba 53
Bijlage B.2: Zienswijze Curaçao 53
Bijlage B.3: Zienswijze Sint Maarten 53

Bijlage C: Reactie TWO op Zienswijzen **54**
Bijlage C.1: Reactie TWO op zienswijze Aruba 54
Bijlage C.2: Reactie TWO op zienswijze Curaçao 54
Bijlage C.3: Reactie TWO op zienswijze Sint Maarten 54

Uitvoeringsrapportage landspakketten no.2 2022

1. Inleiding

Sinds begin 2021 is door de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten (hierna: de Landen) en de Tijdelijke Werkorganisatie (hierna: TWO) gewerkt aan de invulling van de landspakketten. De thema's en maatregelen uit deze landspakketten worden periodiek per land uitgewerkt in Uitvoeringsagenda's. In de Uitvoeringsagenda wordt vastgelegd welke concrete stappen genomen moeten worden om de hervormingen uit de landspakketten te realiseren. In elke Uitvoeringsagenda zijn prioriteiten gesteld en de acties zijn zo concreet mogelijk benoemd. Op dit moment worden elk kwartaal nieuwe Uitvoeringsagenda's opgesteld.

Conform de ontwerp-consensusrijkswet COHO, verstrekt de TWO periodiek een rapportage over de uitvoering van de landspakketten (hierna: de Uitvoeringsrapportage), met daarin in ieder geval een beoordeling van de voortgang op de afspraken zoals gemaakt in de Uitvoeringsagenda's.

Deze tweede Uitvoeringsrapportage van 2022 beschrijft de voortgang van de landspakketten gedurende de periode 16 februari 2022 tot en met 15 mei 2022. De rapportage ziet daarmee op gedeeltes van de Uitvoeringsagenda's van het eerste en tweede kwartaal van 2022.

De volgende secties van de Uitvoeringsrapportage beschrijven de specifieke ontwikkelingen en voortgang van de Uitvoeringsagenda's van de afgelopen drie maanden per Land. Vervolgens bevat Bijlage A een voortgangsrapportage op activiteitniveau per Land. Deze voortgangsrapportages geven een beoordeling van de voortgang, ongeacht wie de verantwoordelijke voor of uitvoerder van die afspraken is. Onvoldoende voortgang hoeft niet altijd verwijtbaar aan een Land te zijn. In de kolom toelichting van de voortgangsrapportages wordt de oorzaak van eventuele vertragingen nader toegelicht. De zienswijzen van de Landen op deze Uitvoeringsrapportage, evenals de reactie van de TWO op de zienswijzen van de Landen, zijn bijgevoegd als respectievelijk Bijlage B en C.

2. Voortgang landspakket Aruba

De voortgang op de uitvoering van de activiteiten die zijn opgenomen in de Uitvoeringsagenda van Aruba is overwegend positief.

Aruba wijst regelmatig op de beperkte beschikbaarheid van ambtelijke capaciteit voor de uitvoering van het Landspakket. Aruba kent een omvangrijke publieke sector, maar beleidsvormende en coördinerende capaciteit is beperkt. Daardoor kunnen weinig mensen worden vrijgemaakt voor de werkzaamheden rond het landspakket. Dit bevestigt het belang van hervorming van de publieke sector. Omdat deze hervorming zorgvuldigheid en tijd vergt en niet op korte termijn is afgerond, voert TWO Nederland[1] momenteel gesprekken over capaciteitsondersteuning, bijvoorbeeld in de vorm van programmamanagers en inhoudsdeskundigen voor thema's A, B, E en F.

Een belangrijke stap voor de daadwerkelijke hervorming van de publieke sector die de afgelopen maanden is gezet, is het opstellen van de roadmap in het kader van Kosten en Effectiviteit Publieke Sector (thema B). Onder meer heeft een

[1] Omdat Aruba ook een TWO kent, wordt in de rapportage m.b.t. Aruba niet gesproken over TWO maar over TWO Nederland.

tweetal bestuurlijke sessies plaatsgevonden waarin de ambitie m.b.t. de toekomst van de publieke sector is vastgesteld, welke inmiddels ook met een aantal stakeholders is besproken. Onderdeel van deze ambitie is een zorgvuldige transformatie naar een passende bezetting, waarbij zowel gekeken wordt naar kwantiteit (waaronder Public Wage Bill) als naar kwaliteit van het ambtelijk apparaat. Aan de hand van de ambitie wordt nu de roadmap voltooid, die beschrijft hoe de ambitie gerealiseerd zal worden. Daarbij worden ook de uitkomsten van de onlangs afgeronde HR doorlichting meegenomen. Vervolgens zal het meerjarig verandertraject van de overheid in gang worden gezet. De mijlpalen uit de roadmap zijn input voor de Uitvoeringsagenda's van de komende jaren.

Ook de roadmap Financieel Beheer (thema A), die de route beschrijft naar een overheid die "in control" is, is verder geconcretiseerd en wordt naar verwachting volgens planning in juni vastgesteld. Daarin worden de aanbevelingen uit het opgeleverde onderzoek naar de financiële organisatie (A.1.2) meegenomen. Dit geldt ook voor andere acties die al lopen, bijvoorbeeld voor wat betreft de vernieuwing van het verslaggevingsstelsel en het onderzoek naar het subsidiebeleid (A.3.1). Om het financieel beheer op een acceptabel niveau te brengen, moeten in ieder geval de financiële (control) functie versterkt worden, de wettelijke basis op orde gebracht worden, de financiële werkprocessen verbeterd worden en het gebruik van het financiële systeem geoptimaliseerd worden. De roadmap bevat een meerjarig stappenplan, waarbij eerst de basis op orde wordt gebracht en daarna verdere optimalisatie plaatsvindt. Hiernaast worden ook de benodigde randvoorwaarden in beeld gebracht. Door de (vooralsnog) beperkt beschikbare capaciteit in de financiële functie en de omvang van de problematiek is een stapsgewijze, doch gestage, verbetering voorzien.

Er is bewust veel tijd uitgetrokken voor het proces van opstellen van de roadmaps voor thema's A en B. Het totstandkomingsproces draagt nadrukkelijk bij aan een gezamenlijk beeld over de te bereiken doelen en draagvlak voor het traject, belangrijk voor de slaagkans van de –ingrijpende- verandertrajecten.

De ambitie van Aruba is om per 1 januari 2023 een nieuw, eenvoudiger belastingstelsel in te voeren (C.1) met BTW. De afgelopen periode heeft Aruba het oorspronkelijke ontwerp voor dit stelsel op een aantal punten heroverwogen. De bijstellingen van het oorspronkelijke ontwerp zijn met stakeholders besproken, die zowel kritisch waren op inhoud als op haalbaarheid van het tijdpad. Ook was er kritiek op de verhoging van de inkomsten vanuit de belastingen zonder dat de overheid kostenbesparende maatregelen doorvoert. Inmiddels heeft TWO Nederland (en overigens ook het IMF) Aruba geadviseerd over de voorgenomen bijstellingen. Aruba bestudeert nu de adviezen. Mede als gevolg hiervan ligt de planning van de stelselwijziging achter op schema. Parallel aan de stelselwijziging werkt Aruba aan doorontwikkeling van de belastingdienst (C.3 en C.4): het inhalen van achterstanden, het verhogen van de compliance, digitalisering en het verbeteren van de eigen bedrijfsvoering.

Onderzoeken op het gebied van arbeidsmarkt en sociale zekerheid (E.1 en E.4) zijn in de afgelopen periode opgeleverd. Aanvullend is een overkoepelende notitie opgesteld, die op basis van de onderzoeken een samenhangend pakket aan maatregelen beschrijft. Deze notitie vormt input voor een brede maatschappelijke consultatie en discussie met stakeholders die (naar verwachting eind 2022) zal uitmonden in bestuurlijke besluitvorming over concrete hervormingen. In het kader van het versterken van het economisch

klimaat is een start gemaakt met de oprichting van een mededingingsautoriteit (AFTA, E.6.2). Het plan van aanpak daartoe is inmiddels goedgekeurd.

Met vertraging is ook een onderzoeksrapport opgeleverd m.b.t. de zorg en het zorgstelsel (F.3). Aruba en TWO Nederland zetten de overleggen voort om te komen tot een meerjarig implementatieplan richting een robuust en betaalbaar zorgstelsel. Afspraken hierover worden in de komende Uitvoeringsagenda opgenomen.

Parallel aan de lopende doorlichting van het onderwijsbestel (G.1.1) worden stappen gezet met betrekking tot de instructietaal en de introductie van een onderwijs volgsysteem. Dit gebeurt op basis van enkele van de aanbevelingen uit de eerder opgeleverde tussenrapportage en de daarbij aansluitende prioriteiten van Aruba. De overige aanbevelingen worden nu in het kader van de doorlichting nader uitgewerkt.

De diverse activiteiten ten aanzien van het versterken van de rechtstaat (thema H) kennen overwegend voldoende voortgang. Zo worden de stappen om te komen tot een kansspelautoriteit conform afspraken gezet. Wel ligt het traject rond de professionalisering van Arumil aan Nederlandse kant al te lang stil.

3. Voortgang landspakket Curaçao

In de afgelopen drie maanden is intensief samengewerkt en goede voortgang bereikt bij de meeste maatregelen in het landspakket Curaçao. De voortgang bij een aantal maatregelen op het gebied van de publieke sector (thema B) en het ondernemersklimaat (thema E) vragen nadrukkelijk aandacht en verdere bijsturing in het derde kwartaal.

De voortgang op activiteiten waarvoor Curaçao zelf aan de lat staat, blijft kwetsbaar gezien de beperkte uitvoeringscapaciteit en vertraging in de besluitvormingsprocessen. In de voorgaande uitvoeringsrapportage werd specifiek aandacht gevraagd voor het organiseren van voldoende capaciteit bij het ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn (maatregelen E.1 t/m E.4) alsook het ministerie van Bestuur, Planning en Dienstverlening (maatregelen B.4 t/m B.10). De ingestelde programmaorganisatie bij thema B laat inmiddels positieve effecten zien op de voortgang van de maatregelen, maar vraagt ook aandacht voor de aansluiting met de lijnorganisatie, het betrekken van de verantwoordelijke ambtenaren en de borging van de resultaten voor de langere termijn. Bij de maatregelen rond arbeidsmarkt en sociale voorzieningen is mede door inzet van externe expertise en ondersteuning goede voortgang bereikt. De versterking van de staande organisatie vraagt nog bijzondere aandacht van de minister van SOAW voor de komende periode.

Op het terrein van financieel beheer (thema A) is gestart met de uitvoering van de plannen van aanpak voor het begrotingsproces (doorlichting), voor het verkorten van de doorlooptijd van de accountantscontrole, voor het subsidieproces (inclusief een pilot bij een ministerie) en voor het verbeteren van de statistische informatievoorziening. Ook is verdere voortgang gerealiseerd bij de roadmap om een goedkeurende accountantsverklaring te verkrijgen bij de jaarrekening. Met de plannen is een voorname basis gelegd voor het doel van thema A: als overheid "in control" te geraken. Het komt de komende kwartalen aan op een goede uitvoering van deze plannen. Het verbeteren van het gebruik van betrouwbare statistische informatie en data is eveneens gestart (maatregel

A.2). Het CBS brengt haar stakeholders in stelling voor een assessment van het nationaal statistisch systeem en het realiseren van een data dashboard.

De voortgang op het gebied van kosten en effectiviteit publieke sector (thema B) laat ten opzichte van vorig kwartaal een verbetering zien, mede dankzij de ingestelde programmaorganisatie. Het plan van aanpak voor de doorlichting van de overheidsentiteiten (maatregel B.2) is gereed om te worden vastgesteld, waarna de aanbesteding wordt gestart. Bij de personele organisatie levert het traject van topmanagement (maatregel B.4.1.1) waardevolle input op. De ministeriële stuurgroep heeft daarom de opdracht verbreed en vraagt om richtinggevende principes voor de organisatie die, behalve voor het topkader, ook de verdere organisatie-inrichting adresseren. De aanstelling van projectleiders voor de organisatiedoorlichtingen (maatregel B.4.1.5) en de HR-functie (maatregel B.8) zijn bijna rond. Het bureau voor implementatie van het mobiliteitsbeleid komt op sterkte en gaandeweg worden procedures en processen uitgewerkt (maatregel B.6). De werving van de projectleider die zich gaat richten op de beleidsvoorbereiding voor het moderniseren van de arbeidsvoorwaarden is gestart maar nog niet afgerond. Hierdoor loopt de genoemde modernisering (maatregel B.6.6) verdere vertraging op. Het plan van aanpak voor betere en goedkopere overheidshuisvesting is inmiddels vastgesteld. Kosten en objecten worden in kaart gebracht en voorstellen voor besparingen op de korte termijn worden vormgegeven (maatregel B.10).

Wat betreft digitalisering (maatregel B.11) zijn eerder door de TWO goedgekeurde plannen van aanpak door Curaçao ter beoordeling voorgelegd aan een extern expert. Deze plannen waren met hulp van een door de TWO geleverde expert opgesteld en reeds afgestemd met de ambtelijke organisatie. De plannen van aanpak zullen nu mogelijk aangepast moeten worden en opnieuw door de TWO moeten worden beoordeeld. Het is van groot belang dat de (mogelijk herziene) plannen het draagvlak in de organisatie niet ondermijnen en verdere vertraging in de uitvoering van deze plannen zoveel mogelijk wordt beperkt. De TWO vraagt daarnaast aandacht voor het zorgvuldig verdelen van taken en verantwoordelijkheden en een goede afstemming tussen de ingestelde programmastructuur en de lijnorganisatie. Het risico bestaat dat de lijnorganisatie onvoldoende betrokken is/wordt, met als mogelijk gevolg onvoldoende lange termijn borging na vertrek van de projectmedewerkers.

Bij belastingen (thema C) ontstaat een gemengd beeld. Er wordt veel werk verzet ten aanzien van het verbeteren van de compliance, mogelijke aanpassingen aan het fiscale stelsel en de veranderingen bij de belastingdienst. Dit moet leiden tot hervormingsplannen voor het fiscale stelsel en de belastingdienst, maar deze zijn nog niet gereed terwijl de deadline (eind maart vastgesteld) is verstreken. Het is van belang dat deze plannen spoedig worden afgerond. Bij financiële sector (thema D) worden de activiteiten voornamelijk uitgevoerd door de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten. Hier is voldoende voortgang.

Een onderzoek naar de arbeidsmarkt is uitgevoerd en opgeleverd door een extern bureau (maatregel E.1). De door de TWO geleverde technische assistentie bij het onderzoek naar illegale arbeid (maatregel E.3) is een effectieve bijsturing gebleken. Het is van groot belang dat het ministerie van SOAW, gesteund door de NHC en de TWO, in de komende periode opvolging geeft aan deze onderzoeken zodat beleidsmatige keuzes gemaakt en uitgevoerd worden. Er is voldoende voortgang ten aanzien van de uitvoering van de

maatregelen om de fondsen bij de Sociale Verzekeringsbank in evenwicht te brengen (maatregel E.4.3) en het plan van aanpak voor de sociale voorzieningen is vastgesteld (maatregel E.4.2). Op het gebied van economische ontwikkeling (thema E, maatregel E.6) is het implementatieprogramma op basis van de aanbevelingen uit de onderzoeken naar 'red tape' (maatregel E.6.3) en 'cost of doing business' (maatregel E.6.4) nog niet vastgesteld door de Raad van Ministers. De aanstelling van een programmamanager is vertraagd, maar inmiddels wel gerealiseerd. Het opstellen van de plannen van aanpak heeft daarom vertraging opgelopen. De voortgang bij de diverse activiteiten ten aanzien van Domeinbeheer, grond- en vastgoedbeleid en erfpacht (maatregel E.7) ligt op koers.

Ten aanzien van de gezondheidszorg (thema F) ligt de focus vooral op het treffen van maatregelen om te voorkomen dat het SVB schommelfonds een tekort heeft en op het onderzoek naar de financiële situatie van het CMC ziekenhuis door de Nederlandse Zorgautoriteit. Dit onderzoek is vertraagd, onder meer omdat de hoor- en wederhoor procedure meer tijd vraagt. De rapportage wordt naar verwachting eind mei opgeleverd (deadline was eind maart). Met de NHC is het gesprek gestart op welke wijze invulling kan worden gegeven aan het traject om de duurzame betaalbaarheid, toegankelijkheid en kwaliteit van het zorgstelsel te realiseren (maatregel F.3.1). Op het gebied van onderwijs (thema G) hebben de onderwijsinspecties van Curaçao en Nederland vertraging opgelopen bij de doorlichting van het gehele bestel (maatregel G.1.1). Er is sprake van goede samenwerking tussen de inspecties, echter de zorgvuldige afstemming over het concept tussenrapport vraagt meer tijd dan gepland. Het tussenrapport komt naar verwachting begin juni gereed en dus na de deadline van eind april. Binnenkort kan worden gestart met het wegwerken van het achterstallig onderhoud van de schoolgebouwen (maatregel G.1.2). De activiteiten ten aanzien van het versterken van de rechtsstaat (thema H) liggen op koers.

Zoals ook in de vorige uitvoeringsrapportage is benoemd, geldt voor steeds meer activiteiten dat de tijd is aangebroken om analyses, aanbevelingen en plannen van aanpak om te zetten naar uitvoering. Dit blijkt een weerbarstig proces. Dit gebeurt bij meerdere thema's inmiddels via een projectmatige aanpak en programmasturing met (deels externe) bemensing. Tegelijkertijd is het noodzakelijk dat de capaciteit van de ministeries van Curaçao structureel wordt versterkt om te borgen dat in de toekomst de beleidscyclus goed gaat functioneren (het voorbereiden, opstellen, besluiten, uitvoeren en evalueren van het beleid). Daarvoor is een goed functionerende overheidsorganisatie cruciaal en daarmee een belangrijke uitdaging voor de activiteiten B.4 tot en met B.11 van thema B. In de komende periode zal de TWO hierover nadrukkelijker in gesprek gaan met Curaçao.

4. Voortgang landspakket Sint Maarten

Op ambtelijk niveau verloopt de samenwerking tussen Sint Maarten en Nederland voor het overgrote deel van de maatregelen aanhoudend constructief. Evenwel vormen factoren als onderbezetting, langdurige interne afstemming en besluitvorming en afhankelijkheid van derden, zoals leveranciers van diensten, risico's voor de voortgang. De materialisatie van deze risico's is zichtbaar in onderhavige uitvoeringsrapportage waarin de voortgang op enkele maatregelen achterblijft ten opzichte van de verwachtingen. Het is daarbij van belang om te benadrukken dat de vertragingen niet in alle gevallen te wijten zijn aan een

gebrek aan inspanning vanuit Sint Maarten. Tijdige bestuurlijke afstemming en het vasthouden van commitment is cruciaal in dit verband.

In de afgelopen periode is meermaals voorgekomen dat op technisch niveau voortvarend wordt gewerkt aan een maatregel of de voorbereiding voor de uitvoering daarvan, maar dat het bestuurlijk akkoord dat vervolgens nodig is om daadwerkelijk van start te kunnen gaan nodeloos lang op zich laat wachten.

Ondanks dat de voortgang op enkele maatregelen wat achterblijft, wordt het merendeel van de deadlines min of meer op tijd gehaald. Op het gebied van financieel beheer (thema A) zijn de jaarrekeningen van 2017 en 2018 onlangs gepubliceerd en verloopt het proces van oplevering van de jaarrekening van 2019 en 2020 vooralsnog conform, de eerder bijgestelde, planning. Daarnaast zijn de onderzoeken ter verbetering van de financiële werkprocessen en het begrotingsproces grotendeels afgerond. Deze onderzoeken vormen de basis voor een (gefaseerde) inrichting van deze processen, de organisatie en de financiële systemen, waarmee het financieel beheer in de komende jaren stapsgewijs wordt verbeterd.

Met betrekking tot Kosten en Effectiviteit Publieke Sector (thema B) is de doorlichting van de overheid NV's van start gegaan met een succesvolle *kick off* op Sint Maarten waarbij de aan de doorlichting onderworpen overheidsentiteiten zijn geïnformeerd over het onderzoek en gelegenheid hebben gehad om hun vragen en opmerkingen te delen met de onderzoekers. Dit heeft ertoe geleid dat bij de onderworpen overheidsentiteiten vertrouwen is ontstaan richting het onderzoek en hier en daar de bestaande scepsis werd teruggebracht.

De maatregelen in thema B die zien op personeelsaangelegenheden zijn van groot belang voor het vergroten van de uitvoeringskracht van de overheid en vormen randvoorwaarden voor de noodzakelijk *capacity building*. Niettemin blijft de voortgang op een deel van deze maatregelen achter op de verwachtingen. Zo loopt de start van de uitvoering van het medewerkers-tevredenheidsonderzoek en de exit-survey, die inzicht moeten bieden in de redenen waarom medewerkers vertrekken (B.6), vertraging op doordat beoordeling van de offerte lang op zich heeft laten wachten en respons op de uitnodiging van de leverancier om nadere afspraken te maken over de inhoud van de offerte lange tijd uitbleef. Eenzelfde vertraging vindt plaats bij de start van de aanbesteding voor het benchmarkonderzoek van de relatieve arbeidsmarktpositie van de overheid van Sint Maarten met de rest van de lokale arbeidsmarkt (B.5.3). Voorgaande illustreert een kwetsbaarheid op de voortgang van de uitvoering van maatregelen welke verminderd moet worden. Hiervoor is aandacht gevraagd tijdens een overleg met de Secretarissen-Generaal van Sint Maarten.

Voor de transformatie van de Belastingdienst (thema C) is onlangs een programmamanager gestart. Hij heeft zich in eerste instantie beziggehouden met het *sustainability assessment* door CARTAC en zal in samenwerking met het Hoofd Belastingdienst de uitvoering van de quick wins in gang zetten en coördineren. Tegelijkertijd wordt door de werkgroep "Hervorming fiscale stelsel" (C.1) voortvarend gewerkt aan de voorbereidingen voor belangrijke revisies van het belastingstelsel en het houden van (publieke) consultaties in dat verband.

Op het gebied van Economische Hervormingen (thema E) zijn belangrijke mijlpalen gehaald binnen de sociaal-economische onderwerpen arbeidsmarkt en sociale zekerheid. Twee onderzoeken zijn van start gegaan, waarvan het de

bedoeling is dat die samen uiteindelijk tot één samenhangende sociaal-economische hervormingsagenda leiden. Op ondernemerschap en investeringsklimaat is enige vertraging ontstaan in de prioritering van de zijde van de overheid binnen de aanbevelingen voortkomend uit eerder afgerond onderzoek.

De maatregelen met betrekking tot Zorg (thema F) laten een wisselend beeld zien. De samenwerking op het gebied van Covid-19 beheersing evenals het proces van afstemming en samenwerking tussen de ziekenhuizen lopen onverminderd door. Het proces van voorbereiding van een algemene ziektekostenverzekering (GHI) verloopt echter moeizamer dan verwacht. De complexiteit blijkt op veel punten groter dan voorzien. Er is bovendien vertraging opgetreden bij de aanwending van steun voor projectmanagement- en wetgevingscapaciteit, waardoor de doorlooptijd van deze activiteit als geheel onder druk komt te staan. Op het vlak van kostenbeheersing op korte termijn is de verhoging van de ZV/OV loongrens nu werkelijkheid geworden. De uitwerking van kostenbeheersing aan de inkoopkant heeft echter met vertraging te maken.

Er is hard gewerkt aan de doorlichting van het onderwijsbestel in Sint Maarten (thema G); de eerste rapportage is opgeleverd. De realisatie van de verbetermaatregelen ten behoeve van de detentieomstandigheden (H.20) is vorig kwartaal op gang gekomen en verloopt nu volgens planning. Het opzetten van een trustfund en het bijbehorende arrangement door UNOPS (H.21) verloopt na een lange periode van uitblijvende voortgang voorspoedig. Dit is een belangrijke doorbraak in het proces.

Bijlage A: Voortgang Uitvoeringsagenda's op activiteitniveau

De volgende bijlagen A.1, A.2 en A.3 bevatten de rapportages over de voortgang van de Uitvoeringsagenda's op activiteitniveau over de periode 16 februari 2022 tot en met 15 mei 2022. Voor elke uitvoeringsactiviteit geeft een kleurcode een samenvatting van de voortgang. Deze kleurcodes staan hieronder toegelicht.

	Uitvoering van de maatregel/activiteit verloopt naar tevredenheid. De voortgang is voldoende en de output is van voldoende kwaliteit. Als een gestelde deadline niet is gehaald, dan is daar een gegronde reden voor en is de verwachting dat deze nog wel binnen afzienbare tijd gehaald kan worden. Dit geldt ook als de kwartaalgrens overschreden wordt.
	De uitvoering van de maatregel/activiteit blijft achter bij de verwachting. De kwaliteit van de geleverde output blijft achter en/of de deadline is niet gehaald of dreigt niet gehaald te worden zonder dat er gegronde redenen voor zijn. De TWO zal deze maatregel/activiteit nauwgezet blijven monitoren en waar nodig suggesties doen voor gerichte interventies.
	De uitvoering van de maatregel/activiteit behoeft acute (politieke) bijsturing, omdat: 1) de voortgang en/of de output structureel achterblijft bij de verwachting, de TWO meerdere interventies heeft gedaan, maar deze vooralsnog niet tot resultaten hebben geleid en de doelstellingen van het landspakket hierdoor in gevaar komen. *of* 2) ten aanzien van deze maatregel/activiteit door de RMR specifieke afspraken zijn gemaakt en deze niet zijn gehaald.
	Grijs geeft aan dat er voor deze rapportageperiode geen activiteiten gepland stonden in de betreffende Uitvoeringsagenda's, en dat er dus niets te rapporteren valt. Dit is in de betreffende UA ook aangegeven.

Bijlage A.1: Voortgang Uitvoeringsagenda Aruba op activiteitniveau

Maatregel		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Deadline	Status	Toelichting
THEMA A: FINANCIEEL BEHEER							
A.1	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald hoe de financiële kolom wordt versterkt. Hierbij wordt in ieder geval gekeken naar de financiële en beleidscontrole (centraal en bij de diensten), de auditfunctie, en de positie van de Raad van Advies en de Algemene Rekenkamer. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	A.1.1	Juridisch kader aanpassen als basis om financiële kolom te versterken.	5. Modellen en processen begroting en jaarrekening bestuurlijk geformaliseerd.	28 februari 2022		Dit resultaat is volgens planning afgerond.
				8. Consultatie met C(A)ft over modellen en processen begroting en jaarrekening heeft plaatsgevonden.	1 april 2022		Inhoudelijke consultatie met het secretariaat van het C(A)ft heeft plaatsgevonden. Volgende stap is dat er bekeken wordt hoe de aanbevelingen worden verwerkt, voordat de modellen gepubliceerd kunnen worden. Vervolgstappen worden eventueel opgenomen in de nieuwe UA.
				9. Startnotitie regelgeving openbare verkopingen gereed.	1 april 2022		De startnotitie is volgens planning opgeleverd.
				10. Interne wetgevingstraject concept uitvoeringsbesluit aanbestedingen afgerond.	1 april 2022		De interne inhoudelijke afstemming heeft langer geduurd dan verwacht, waardoor het interne wetgevingstraject nog niet is afgerond.
				11. PvA ontwerp verslaggevingstelsel vastgesteld.	1 mei 2022		Plan van aanpak is in concept gereed en zal naar verwachting op korte termijn worden vastgesteld. Vanwege het belang van afstemming met de betrokken stakeholders ten behoeve van de implementatie heeft de vaststelling enige vertraging opgelopen.
		A.1.2	Versterken financiële organisatie.	4. Onderzoeksrapportage gereed.	15 april 2022		De rapportage is in concept opgeleverd en besproken in de stuurgroep. De definitieve rapportage volgt naar verwachting eind mei.
		A.1.3	Roadmap verbetering financieel beheer.	1. Concept Roadmap gereed.	15 mei 2022		Er vindt op dit moment interne afstemming plaats over de concept roadmap en aanvulling op specifieke onderdelen.
				2. Roadmap vastgesteld.	15 juni 2022		Loopt volgens planning.
A.2	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald of en hoe het gebruik van betrouwbare statistische informatie en data ten behoeve van beleidsontwikkeling en besluitvorming kan worden versterkt. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	A.2.2	Implementatieplan op basis van de taken van het comité Nationaal Statistisch Systeem (NSS) zoals vastgesteld middels ministeriële beschikking.	1. Implementatieplan ter goedkeuring ingeleverd bij TWO	31 mei 2022		Loopt volgens planning.

A.3	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald of het subsidiebeleid, de uitvoering en de bestaande subsidierelaties voldoen aan de eisen: rechtmatigheid, legitimiteit, effectiviteit en efficiency. Op basis van de uitkomsten zullen aanpassingen aan beleid en/of uitvoering worden doorgevoerd en onrechtmatig verstrekte subsidies met inachtneming van de wettelijke kaders en rechtsbeginselen (indien proportioneel) worden teruggevorderd.	A.3.1	Onderzoek naar subsidiebeleid en -uitvoering.	4. Eindrapportage opgeleverd door onderzoeksbureau.	30 juni 2022		Loopt volgens planning.
A.4	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald hoe de inkoopfunctie kan worden versterkt, zodat de overheid op een zo doelmatige en effectief mogelijke wijze de inkoop van goederen en diensten kan verrichten. Daarbij zal centralisatie worden overwogen. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	A.4.1	Onderzoek naar huidige situatie en doelstellingen.	4. n.n.b.	n.n.b.		Wordt in het kader van de Roadmap Financieel Beheer (zie A.1.3) later opgenomen in de uitvoeringsagenda.
THEMA B: KOSTEN EN EFFECTIVITEIT PUBLIEKE SECTOR							
B.1	De landen dragen zorg voor de continuïteit van vitale processen, waaronder in ieder geval wordt verstaan: elektriciteit, olievoorziening, internet en datadiensten, drinkwatervoorziening, vlucht- en vliegtuigafhandeling, scheepvaartafhandeling, betalingsverkeer, de hulpdiensten en communicatie daartussen en medische instellingen.	B.1.1	Doorlopend.				Hiervoor wordt zorggedragen door Aruba.
B.2	Op basis van een integrale doorlichting van de (semi-)overheidsbedrijven en overheidsentiteiten naar legitimiteit van publiek aandeelhouderschap (dienen ze publieke belangen/ doelen?), effectiviteit (bereiken ze de doelstellingen?) en doelmatigheid zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.2.1	Doorlichting van (semi)-overheidsbedrijven en overheidsentiteiten.	4. Aanbesteding afgerond.	1 april 2022		De aanbesteding is afgerond, de doorlichting is inmiddels opgestart.
B.3	Op basis van bestaand en/of aanvullende onderzoek wordt met de landen toegewerkt naar een versterking van het luchtvaartsysteem binnen het Koninkrijksverband. Het kan hierbij gaan om nauwe samenwerking van organisaties en het organiseren van uniforme werkprocessen, volgens de internationale veiligheidseisen, waarbij gestuurd wordt op efficiëntie en kostenvermindering.	B.3.1	Afspraken die gemaakt worden in de regiegroep Luchtvaart zijn leidend bij de uitvoering van deze maatregel. Vooralsnog worden geen separate afspraken gemaakt in de uitvoeringsagenda.				Vooralsnog zijn hierover geen afspraken gemaakt in de uitvoeringsagenda.

B.4	Op basis van een integrale doorlichting zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd om de kwaliteit, effectiviteit en uitvoeringskracht van de overheidsorganisatie te verbeteren, waaronder ook wordt verstaan de slagkracht van de ministeriële staven.	B.4.2	Voorstellen ontwikkelen om kwaliteit, effectiviteit en uitvoeringskracht van de overheidsorganisatie te verbeteren.	1. Ambtelijke voorbereiding gereed voor bestuurlijke sessie over ontwikkeling overheidsorganisatie.	28 februari 2022		Ambtelijke voorbereiding is volgens planning afgerond.
				2. Bestuurlijke sessie(s) heeft plaatsgevonden.	29 april 2022		Bestuurlijke sessies hebben plaatsgevonden. Daarbij is het beoogde einddoel vastgesteld en zijn enkele punten van aandacht meegegeven voor implementatie.
				3. Roadmap ontwikkeling overheidsorganisatie in concept gereed.	29 juni 2022		De roadmap is in ontwikkeling en zal naar verwachting volgens planning gereed komen.
B.5	Op basis van onderzoek naar de primaire, secundaire en tertiaire arbeidsvoorwaarden (waaronder overwerkvergoedingen, verlofregelingen, bijzondere beloningen en toeslagen, reizen en reisvergoedingen, etc.) worden voorstellen voor mogelijke versobering ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.5.3	In aanvulling op het vergelijkend onderzoek naar de primaire, secundaire en tertiaire arbeidsvoorwaarden wordt een benchmarkonderzoek uitgevoerd waarin de arbeidsvoorwaarden uit de (semi)publieke sector worden vergeleken met de private sector.	2. Plan van aanpak aanvullend benchmarkonderzoek vastgesteld.	1 april 2022		De ambtelijke afstemming heeft iets langer geduurd dan voorzien waardoor het proces voor de vaststelling ook enige vertraging heeft opgelopen. Plan van aanpak is op ambtelijk niveau gefinaliseerd en is ter vaststelling aangeboden aan Aruba. Vaststelling wordt op korte termijn verwacht.
				3. Aanbesteding aanvullend benchmarkonderzoek gestart.	1 april 2022		De aanbesteding loopt.
				4. Aanvullend benchmarkonderzoek gestart.	mei 2022		Door de langere doorlooptijd van het ambtelijke afstemmingstraject is enige vertraging opgelopen. Het onderzoek zal naar verwachting in juni 2022 aanvangen.
B.6	In het kader van een optimale personele inzet wordt de formatie, bezetting en daadwerkelijke aanwezigheid en inzetbaarheid van medewerkers van overheid en overheidsorganisaties onderzocht. Indien medewerkers onterecht loon ontvangen worden, afhankelijk van de situatie, maatregelen getroffen(o.a. stopzetten salaris, ontslagtraject)	B.6.2	Juridisch kader onderzoeken.	3. Beleidsdocument maatregelen niet-integer gedrag.	1 oktober 2022		Wordt naar verwachting volgens planning opgeleverd.
				4. Beleid over proefplaatsing bij bevordering naar zwaardere functie.	1 oktober 2022		Wordt naar verwachting volgens planning opgeleverd.
				5. Beleid over aanpak moeilijk te re-integreren non-actieven.	1 oktober 2022		Wordt naar verwachting volgens planning opgeleverd.
B.7	Er wordt een aanpak ontwikkeld gericht op het terugdringen en beheersen van de kosten voor externe inhuur.	B.7.1	Inventarisatie omvang externe inhuur.	3. n.n.b.	n.n.b.		Vooralsnog zijn hierover geen afspraken gemaakt in de uitvoeringsagenda. Deze maatregel wordt opgenomen in de roadmap thema B, zie B.4.2.3.
B.8	Op basis van een doorlichting van de HR-functie (beleid, HR-advies, administratie en instrumentarium) worden verbetervoorstellen ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.8.1	Onderzoek naar de HR-functie.	4. Rapport vastgesteld door stuurgroep.	29 april 2022		De stuurgroep heeft feedback gegeven op het concept eindrapport. Verwachting is dat het definitieve rapport binnen afzienbare tijd wordt opgeleverd.
				5. Rapport inclusief beleidsreactie op bestuurlijk niveau vastgesteld.	31 mei 2022		Verwachting is dat het rapport met minimale vertraging wordt vastgesteld.
B.9	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek wordt strategisch personeelsbeleid ontwikkeld. Hieronder wordt in ieder geval verstaan: - een strategische personeelsplanning i.r.t. de uitkomsten van de doorlichting onder B.4; - invoer van een prestatie-management systeem binnen het ambtelijk apparaat;	B.9.1	Analyse hoe strategisch personeelsbeleid te moderniseren.	3. Opstellen concept beleidsadvies Werving en Selectie voor doorstroom.	31 maart 2022		Advies is volgens planning opgeleverd en inmiddels voorzien van feedback door TWO Nederland.
				4. Vaststellen beleidsadvies en bepalen vervolgacties Werving en Selectie voor doorstroom	1 juni 2022		Wegens vertraging bij het aanleveren van feedback vanuit TWO Nederland en een extra toegevoegde tussenstap m.b.t. contact met de vakbonden voordat het concept wordt opgeleverd, wordt vaststelling begin augustus verwacht.

	- het beperken van de politieke invloed op personeelsaangelegenheden.			5. Concept Plan van Aanpak Digitaal Platform Training en Opleiding gereed.	29 april 2022		Het concept PvA is volgens planning opgeleverd en wordt binnenkort besproken met TWO Nederland.
				6. Vaststellen Plan van Aanpak Digitaal Platform Training en Opleiding gereed.	28 juni 2022		Vaststelling wordt verwacht volgens planning.
				7. n.n.b.	n.n.b.		Vervolgacties op beleidsadvies Werving en Selectie worden opgenomen in uitvoeringsagenda Q3.
		B.9.2	P-cyclus met prestatiemanagement invoeren.	1. Juridische verankering p-cyclus.	1 juli 2022		Loopt volgens planning.
				2. Inwerkingtreding p-cyclus.	Uiterlijk 1 januari 2023		Loopt volgens planning.
B.10	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zullen de behoefte en kosten met betrekking tot huisvesting inzichtelijk worden gemaakt en mogelijkheden tot kostenverlaging en verbeteringen worden onderzocht en, indien aanwezig, worden doorgevoerd. Beoogd is een kostenreductie van 20% in 5 jaar (begroting 2020 als ijkpunt) die verwerkt is in de begroting voor 2025.	B.10.0	Dit wordt doorgeschoven naar een volgende uitvoeringsagenda.				Vooralsnog zijn hierover geen afspraken gemaakt in de uitvoeringsagenda. Deze maatregel wordt opgenomen in de roadmap thema B, zie B.4.2.3.
B.11	In het kader van een efficiënte overheid zullen de mogelijkheden voor een digitale overheidsomgeving en digitale dienstverlening worden onderzocht. Op basis van een onderzoek zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.11.2	Digitalisering dienstverlening overheid.	1. Bespreking voortgang eGov project.	medio mei		De voortgang wordt eind mei besproken.
THEMA C: BELASTINGEN							
C.1	Om inkomsten te verhogen en het stelsel robuuster en eenvoudiger te maken zal een integrale doorlichting worden uitgevoerd van het fiscale stelsel inclusief de inkomstenbelasting. De volgende voorstellen zullen worden meegewogen: - Verbreding van de belastingbasis, verschuiving van directe naar indirecte belastingen en invoering VAT/BTW van 12,5 procent, volgens voorstellen van de Fiscal Affairs Department (FAD) van het IMF of ABB volgens fiscaal stelsel Caribisch Nederland. - Maatregelen gericht op substantiële vermindering van belastinguitgaven en bijdragen/overdrachten aan derden. - Beperken bestuurlijke inmenging/discretionaire bevoegdheden van zowel ambtenaren als bestuurders (m.b.t. aftrekposten, 'tax holidays'). Op basis van de doorlichting en adviezen zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Rekening zal gehouden worden met internationale regels van o.a. de OECD.	C.1.2	Implementatie nieuw fiscaal stelsel.	1. Nieuw fiscaal stelsel ingevoerd.	1 januari 2023		De planning ligt achter op schema als gevolg van aanpassingen aan het ontwerp van het stelsel. De oorspronkelijke plannen waren door Aruba bijgesteld na Ministeriele bespreking, nog niet duidelijk is of deze bijstellingen ook uitvoerbaar zijn cq leiden tot een eenvoudiger stelsel. Dit zal, ook naar aanleiding van adviezen van TWO Nederland en het IMF, worden overwogen door Aruba. Daarmee wordt de evaluatie (de facto een go-no go moment) van C.1.2.2 des te belangrijker.
				2. Formele evaluatie voortgang implementatie nieuw belastingstelsel.	31 augustus 2022		De evaluatie wordt verwacht volgens planning.

C.2	De Belastingdienst zal benodigde gegevens van de bancaire sector gaan ontvangen, voor zover dat nog niet gebeurt.	C.2.1	Plan van aanpak om banken, notarissen, sociale verzekeringsbank en pensioenfonds aan te sluiten.	4. Evaluatie actionplan en re-assessment bij OECD aangevraagd om internationale gegevensuitwisseling mogelijk te maken.	1 april 2022		Evaluatie actionplan en OECD re-assessment is ingepland voor Q1 2023.
				5. Invoering wijziging in de algemene landsverordening belastingen t.b.v. automatische gegevensuitwisseling.	1 januari 2023		Invoering geschiedt na het re-assessment door de OECD. Daardoor verschuift de invoeringsdatum naar medio 2023.
C.3	Compliance-programma's worden voortgezet/opgesteld.	C.3.1	Loopt mee in plan van aanpak C.4.1.				Zie toelichting C.4.1.
C.4	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek wordt bepaald of en hoe de Belastingdienst kan worden geoptimaliseerd en gemoderniseerd, dusdanig dat belastinginning effectief en efficiënt kan plaatsvinden. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	C.4.1	Optimalisering en modernisering Belastingdienst.	6. Kwartaalrapportage.	15 april 2022; 15 juli 2022; 15 oktober 2022		De rapportage die in april is aangeleverd, gaf aan dat de optimalisering op veel punten volgens planning loopt. Wel blijkt het moeilijk om nieuwe medewerkers aan te trekken.
C.5	Er wordt een Belastingregeling voor Nederland en Aruba overeengekomen, in lijn met minimum Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) voorwaarden waarbij o.a. wordt gekeken naar het voorkomen mogelijke winstverschuivingen.	C.5.1	Invoering Belastingregeling.	2. Behandeling Rijksministerraad.	n.n.b.		De regeling (BRNA) wordt naar verwachting in de RMR van juni behandeld.
				3. Invoering Belastingregeling.	1 januari 2023		Streven is invoering van de regeling per 1 januari 2023. Of dit haalbaar is, hangt af van tijdige behandeling in de Staten.
THEMA D: FINANCIËLE SECTOR							
D.3	Er wordt een onderzoek uitgevoerd naar de maatschappelijke kosten van de eigen munt versus dollarisatie door een externe onafhankelijke partij. Besluit over wenselijke monetaire structuur. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek zullen de maatregelen worden bepaald en geïmplementeerd.	D.3.1	Dit komt niet eerder dan 2022 aan de orde.				Vooralsnog zijn hierover geen separate afspraken gemaakt in de uitvoeringsagenda, deze maatregel wordt dit jaar nog niet opgepakt, zo is in het kader van prioritering besloten.
D.4	Er vindt modernisering plaats van bekende tekortkomingen in wet- en regelgeving, in ieder geval invoering Depositogarantiestelsel (DGS en modernisering resolutieraamwerk). Overzicht van welke wetgeving zou moeten worden aangepast, vervolgens aanpassing, besluitvorming en implementatie van de wetgeving.	D.4.1	Aanpassing DGS en wetgeving rondom bestrijding witwassen en terrorismebestrijding.	5. Inwerkingtredingbesluit	1 januari 2023		Inwerkingtredingsbesluit wordt volgens planning verwacht.
		D.4.2	Aanpassing overige wetgeving volgens wetgevingskalender.	3. Instelling UBO-register.	1 januari 2023		Instelling UBO-register wordt volgens planning verwacht.
				4. Landsverordening Consumentenkrediet in werking.	n.n.b.		
THEMA E: ECONOMISCHE HERVORMINGEN							
E.1	Er zal een integrale analyse van het huidige arbeidsmarktbeleid, wet- en regelgeving worden uitgevoerd op basis waarvan het arbeidsmarktbeleid wordt geactualiseerd en gemoderniseerd. Maatregelen als arbeidstijdverkorting, deeltijdwerken, contracten voor bepaalde tijd, versoepelen ontslagrecht, wegnemen belemmeringen voor aannemen buitenlandse arbeidskrachten, illegale tewerkstelling en bestrijding van de jeugdwerkloosheid zullen in de analyse worden betrokken. Op basis	E.1.1	Analyse van arbeidsmarktbeleid en wet- en regelgeving.	4. Stuurgroep stelt eindrapport vast.	1 maart 2022		Het eindrapport is tijdig vastgesteld. Vanwege de samenhang tussen aanbevelingen uit de onderzoekstrajecten E.1 en E.4 heeft de stuurgroep een aanvullende opdracht verleend tot het opstellen van een overkoepelende notitie ´arbeid en zekerheid´. Deze notitie zal een samenhangend pakket aan maatregelen presenteren, onder meer ten behoeve van een brede discussie met relevante stakeholders. Deze zal uitmonden in bestuurlijke besluitvorming over concrete

	van de analyse worden voorstellen ontwikkeld en geïmplementeerd.						hervormingen. De overkoepelende notitie zal in mei worden vastgesteld.
				5. Beleidsreactie eindrapport	medio mei		Vanwege de keuze om een aanvullende overkoepelende notitie op te stellen – zie E.1.1.4 – vervalt de noodzaak voor een beleidsreactie. De overkoepelende notitie, waar enige tijd voor nodig was, wordt in juni vastgesteld en zal vervolgens als basis dienen voor de brede maatschappelijke consultatie.
E.2	De informele economie en illegale arbeid wordt tegengegaan. Op basis van onderzoek naar de omvang van de informele economie zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	E.2.1					Vervolgstappen worden bepaald mede n.a.v. uitkomsten E3.
E.3	Illegale tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten wordt tegengegaan. Er zal onderzoek worden gedaan naar illegale tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten. Op basis van de resultaten en aanbevelingen worden voorstellen ontwikkeld en geïmplementeerd.	E.3.1	Onderzoek naar illegale tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten.	5. Integraal meerjaren plan van aanpak vastgesteld.	31 maart 2022		Een ambtelijk afgestemd integraal meerjaren plan van aanpak is tijdig ingediend. Het is nodig de dekking van de daarin opgenomen kosten te specificeren. Dit traject loopt nu, zodra dit afgerond is volgt bestuurlijke accordering. Dit wordt binnen enkele weken verwacht.
E.4	Bewerkstelligd wordt dat het stelsel van sociale zekerheid een activeringsfunctie zal hebben, met de juiste prikkels, waarbij tevens zorggedragen wordt voor adequaat sociaal vangnet. Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Bezien in samenhang met de maatregelen omtrent de hervorming van de arbeidsmarkt.	E.4.2	Onderzoek naar stelsel van sociale zekerheid.	4. Stuurgroep stelt eindrapport vast.	1 maart 2022		Het eindrapport is tijdig vastgesteld. Vanwege de samenhang tussen aanbevelingen uit de onderzoekstrajecten E.1 en E.4 heeft de stuurgroep een aanvullende opdracht verleend tot het opstellen van een overkoepelende notitie, zie ook E.1.1.4.
				5. Beleidsreactie eindrapport	medio mei		Vanwege de keuze om een aanvullende overkoepelende notitie op te stellen - zie E.4.2.2 - vervalt de noodzaak voor een beleidsreactie. De overkoepelende notitie, waar enige tijd voor nodig was, wordt in juni vastgesteld en zal vervolgens als basis dienen voor de brede maatschappelijke consultatie.

E.5	Aruba verhoogt de pensioengerechtigde leeftijd naar 66 (in 2025), tenzij uit onafhankelijk onderzoek blijkt dat een verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd naar 66 jaar in 2025 niet realistisch is en er alternatieve voorstellen zijn met hetzelfde budgettaire effect. Een onafhankelijk economisch instituut (aangewezen door TWO in overleg met het land) brengt in kaart wat de structurele budgettaire effecten zijn voor de betaalbaarheid van de pensioenen en sociale zekerheid als de pensioengerechtigde leeftijd wordt verhoogd naar 66 jaar in 2025 en verder verhoogd zou worden door koppeling aan de levensverwachting en rekent de alternatieve voorstellen door. De uitkomsten worden voorgelegd aan Aruba en Nederland waarna in overleg bekeken wordt hoe er invulling wordt gegeven aan de onderzoeksresultaten.	E.5.1	Dit wordt doorgeschoven naar een volgende uitvoeringsagenda.				Vooralsnog worden er geen separate afspraken opgenomen in de UA.
E.6	Ondernemerschap en het investeringsklimaat zullen worden bevorderd. Daarbij is o.a. van belang dat het vergunningenstelsel wordt geoptimaliseerd, de costs of doing business worden verlaagd, en bureaucratie (red tape) wordt weggenomen. Op basis van een integrale doorlichting van (o.a.) wet- en regelgeving zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	E.6.2	Zie maatregel	1. Implementatie PvA mededingingsautoriteit (AFTA)	1 april 2022		Het PvA mededingingsautoriteit is volgens planning ingediend en inmiddels door TWO Nederland goedgekeurd, implementatie wordt nu ter hand genomen.
				2. Versnelling en verbetering vergunningsstelsel	n.n.b.		Aruba is al gestart met het opstellen van dit PvA.
				3. n.n.b.	n.n.b.		Vervolgacties voor wat betreft de trajecten verbetering vergunningsstelsel, digitaal loket en vereenvoudiging openen bankrekening, moeten nog worden bepaald. Een coherent vergunningenstelsel, achter één digitaal loket, kan worden gestart als E.6.2.2 in afrondende fase is/is afgerond. Verder wordt voor de zomer een eerste overleg met de bancaire sector over een PvA gepland.
E.7	Ontwikkelen en implementeren grondbeleid en ruimtelijk ordeningsbeleid.	E.7.3	Bestuurlijke heroverweging inning en afhandeling juridische zaken.	2. Slotrapportage over uitwerking inrichting inningssystematiek en juridische afhandeling.	15 maart 2022		Slotrapportage is volgens planning opgeleverd.
				3. Bestuurlijk besluit over hoe inning en afhandeling juridische zaken te verbeteren.	1 mei 2022		Het bestuurlijk besluit over hoe inning en afhandeling juridische zaken te verbeteren, is genomen.

THEMA F: ZORG							
F.1	Om COVID-19 te kunnen beheersen en beheersbaar te houden worden de adviezen van het OMT Cariben (24 april 2020 en 3 juni 2020) doorgevoerd, waaronder in ieder geval de volgende maatregelen: - op peil houden beschikbare IC-capaciteit; - versterken diensten publieke gezondheid (o.a. i.v.m. bron- en contactonderzoek) - op voorraad houden van voldoende persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM); - vergoten en op peil houden testcapaciteit; - invoeren syndroom surveillance; - garanderen voldoende air-ambulance capaciteit; - Aankoop COVID vaccin en doorvoeren vaccinatieprogramma (vanaf beschikbaar zijn vaccin).	F.1.1	Doorlopend.				Aruba werkt, met ondersteuning van VWS, aan het beheersen en bestrijden van de (gevolgen van) COVID-19. Dit is een doorlopende activiteit.
F.2	In het kader van doelmatigheid worden overbodige dubbelingen in het zorgaanbod van de verschillende ziekenhuizen en ander inefficiënties in kaart gebracht en teruggedrongen, middels opstellen en uitvoeren plan samenwerking regionale ziekenhuizen Caribisch gebied Koninkrijk en maken bestuurlijke afspraken, waaronder in ieder geval wordt verstaan: – reduceren van het aantal medische uitzendingen naar derde landen door uitbreiding van zorgaanbod binnen het Caribisch gebied van het Koninkrijk (top-specialistische zorg); – gezamenlijke inkoop medicatie, middelen, materialen en apparatuur; – regionaal opleiden en capaciteitsplanning van zorgpersoneel (kosten opleiding reduceren door minder opleiden in het buitenland); – rationalisering laboratoriumzorg en reductie aantal laboratoria; – medische specialisten die verzekerde zorg leveren in loondienst van ziekenhuizen (sterfhuisconstructie); – versterken samenwerking eerstelijnszorg en tweedelijnszorg; – herijken bekostigingswijze en tarieven tweedelijnszorg samen met zorgverzekeraars en Nederlandse zorgautoriteit.	F.2.1	Afspraken die gemaakt worden in het vierlandenoverleg zijn leidend bij de uitvoering van deze maatregel. Vooralsnog worden geen separate afspraken gemaakt in de uitvoeringsagenda over deze maatregel.	1. Oprichting van DCHA als rechtspersoon	30 juni 2022		Oprichtingsakte is afgerond.
				2. Opening rekening door DCHA waarop de landen hun respectievelijke geldbijdragen kunnen storten	30 juni 2022		De rekening wordt geopend zodra de coöperatie formeel is opgericht.
				3. Opstellen, afronden en operationaliseren projectplan DCHA	30 juni 2022		Indien tijdens het bestuurlijk 4 landenoverleg van 20 – 24 juni een formele GO is gegeven voor de oprichting van de DCHA, zal gestart worden met uitvoer van het plan van aanpak. Indien tijdens het bestuurlijk 4 landenoverleg een formele NO GO is gegeven, zullen de vervolgacties zoals afgesproken tijdens het bestuurlijke 4 landenoverleg ingezet worden.

F.3	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek naar de doelmatigheid (inclusief bekostiging) en effectiviteit van de zorg en de uitkomsten van maatregel F.2 zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Gedacht kan worden aan herijken verzekeringspakket en invoeren van eigen betalingen.	F.3.1	Vervolgstappen volgen uit de lopende door Aruba uitgezette onderzoeksopdracht.	1. Voorstel vervolgstappen nav onderzoeksrapport ambtelijk gereed.	28 februari 2022		Vanwege uitloop bij het onderzoeksbureau is het onderzoeksrapport later opgeleverd dan gepland (half maart). Aruba heeft eind maart een bestuurlijke reactie gegeven. TWO Nederland heeft daarop medio april een eerste reactie gegeven. Nu worden er gesprekken gevoerd over de te nemen vervolgstappen die in een roadmap zullen worden vertaald.
				2. n.n.b.	n.n.b.		Aruba en TWO Nederland zijn in overleg over de vervolgstappen.
THEMA G: ONDERWIJS							
G.1	Een expertgroep uit de vier landen / groep onderwijsexperts uit de vier landen voert een doorlichting uit van het gehele onderwijsbestel, met inbegrip van alle publieke en particuliere betrokken partijen, inclusief de overheid. Hierbij komen in ieder geval aan de orde: - onderwijskwaliteit, lesmethoden en –middelen; - aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt; - doorstroom tussen ko, po, vo en mbo/ho/wo (al dan niet in Europees Nederland); - doelmatigheid en doeltreffendheid van de onderwijsbekostiging, mitigeren van inefficiënties in het systeem; - versterken van de kwaliteitsverbetering door effectief toezicht door onder andere de inspecties; samenwerking onderwijs- en ontwikkelingsvoorzieningen in de regio (en eventueel Europees Nederland). Hierbij worden in elk geval de onderwijsinspecties van de vier landen betrokken. Op basis van de uitkomsten van de doorlichting worden maatregelen ontwikkeld en geïmplementeerd.	G.1.1	Uitvoeren doorlichting op basis van vastgesteld plan van aanpak.	4. Eindrapportage gereed.	15 juli 2022		De Nederlandse en Arubaanse bewindspersonen van onderwijs en wetenschap hebben tijdens het Ministerieel Vierlandenoverleg OCW de doorlichting besproken. Daarbij hebben zij kennis genomen van de voortgang en ingestemd met een verwachte oplevering van de eindrapportage eind september.
THEMA H: VERSTERKEN RECHTSSTAAT							
H.1	In het belang van stabiliteit van de openbare orde en veiligheid worden tot nader orde geen bezuinigingen toegepast die de operationele uitvoeringscapaciteit binnen de meest vitale sectoren van de rechtsstaat (Politie, Douane, Landsrecherche, OM, Hof, Kustwacht, gevangeniswezen en de veiligheidsdienst) beperken.	H.1.1	Doorlopend, op basis van op 29 januari 2021 aangeleverde nulmeting.				

H.2	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald of en hoe de (fysieke en online) goksector hervormd moet worden. Doelstelling is het verhogen van de inkomsten voor de overheid. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	H.2.1	Behandeling en implementatie Landsverordening Toezicht Kansspelen.	3. Visiedocument Kansspelsector gereed.	29 april 2022		Het visiedocument is volgens planning opgeleverd.
				4. Concept PvA kansspelautoriteit.	30 juni 2022		Het concept PvA kansspelautoriteit wordt volgens planning verwacht.
				5. Aanpassing Landsverordening toezicht kansspelen.	30 juni 2022		De aanpassing Landsverordening toezicht kansspelen wordt volgens planning verwacht.
H.9	Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	H.9.1	Op basis van vastgesteld plan van aanpak projectfase uitvoeren.	4. Concept wetsontwerp gereed.	1 juli 2022		Het concept wetsontwerp wordt voor het JVO van juli 2022 geagendeerd.
H.12	Beheer en toezicht t.a.v. het criminaliteitsfonds wordt op orde gebracht. Curaçao en Sint Maarten volgen de aanbevelingen uit de rapporten van de Raad voor de Rechtshandhaving op. Uiterlijk 1 april 2021 hebben de landen een onafhankelijke organisatie aangewezen die het fonds controleert op het opvolgen van de aanbevelingen en rapporteert of het fonds naar behoren werkt.	H.12.2	Wijziging van de Landsverordening Criminaliteitsbestrijdingsfonds.	2. n.n.b.	n.n.b.		Het concept wetsvoorstel met memorie is afgerond en ligt bij Directeur DWJZ ter finale goedkeuring, waarna het wordt aangeboden aan de ministerraad.
H.13	Aruba komt met behulp van Defensie voor 1 maart 2021 met een plan van aanpak om de verouderde dienstplichtverordeningen aan te passen en om de ARUMIL te professionaliseren, waarbij onder andere de doorstroommogelijkheden van de ARUMIL naar de landelijke veiligheidspartners worden verankerd.	H.13.1	Opstellen plan van aanpak gericht op verdere professionalisering van de ARUMIL, waar actualisatie van de Dienstplichtverordening een onderdeel van is.	2. Actualisering dienstplichtverordening.	n.n.b.		Er is vertraging ontstaan aan Nederlandse zijde. Op korte termijn wordt de uitvoering in goed overleg met de Landen weer opgepakt. Gesprekken zijn gaande over het aanpassen van de dienstplichtverordening tussen MinDef en TWO Nederland.

Bijlage A.2: Voortgang Uitvoeringsagenda Curaçao op activiteitniveau

Maatregel		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Deadline	Status	Toelichting
THEMA A: FINANCIEEL BEHEER							
A.1	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald hoe de financiële kolom wordt versterkt. Hierbij wordt in ieder geval gekeken naar de financiële en beleidscontrole (centraal en bij de diensten), de auditfunctie, en de positie van de Raad van Advies en de Algemene Rekenkamer. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	A.1.1	Doorlichting door Nederland samen met Curaçao van de praktijk van het begrotingsproces (met name de voorbereiding en opstelling van de begroting voor het komende jaar en de uitvoering van het lopende jaar (begrotingswijzigingen): begrotingsproces, begrotingsregels, meerjarenramingen (gewone dienst en kapitaaldienst), taken/verantwoordelijkheden/bevoegdheden (meest) relevante actoren (voorverkenning).	4. Onderzoeksrapportage opgeleverd.	30 juni 2022		Het onderzoek loopt conform planning.
		A.1.2	Toewerken naar een goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening die tijdig gereed is.	6. Afronden beeld benodigde capaciteit en randvoorwaarden uitvoering deelprojecten Roadmap.	1 april 2022		Het beeld is tijdig opgeleverd, maar er vindt nog inhoudelijk afstemming plaats tussen de Program Board Roadmap, NHC en TWO over aanvullende mogelijkheden, die de oplossing van de knelpunten kunnen helpen.
				7. Besluitvorming over de algehele aanpak Roadmap.	30 april 2022		Doordat nog inhoudelijke afstemming plaatsvindt, heeft ook de besluitvorming nog niet plaatsgevonden. Dit wordt alsnog verwacht begin juni.
				8. Aanbesteding afgerond benodigde ondersteuning t.b.v. de implementatie van een nieuwe werkwijze om de doorlooptijd van de oplevering en controle van de jaarrekening fors te verminderen.	30 april 2022		De kick-off van het project heeft plaatsgevonden en de uitvoering is deels gestart, maar de aanbesteding voor de ondersteuning bij de deelprojecten 1 en 2 is nog niet afgerond. Dit zal naar verwachting op korte termijn alsnog gebeuren.
				9. Intern auditplan en bijbehorende afspraken opgesteld tussen de IAD en SOAB om de doorlooptijd van de oplevering en controle van de jaarrekening fors te verminderen.	30 juni 2022		Betreffende deelproject loopt conform planning.
				10. Verbeterd (jaareinde) proces en planning uitgewerkt om de doorlooptijd van de oplevering en controle van de jaarrekening fors te verminderen.	31 juli 2022		Betreffende deelproject loopt conform planning.

		A.1.3	Overzicht van de taken & rollen van de instituties die betrokken zijn bij het begrotings- en verantwoordingsproces en eventuele verbetervoorstellen in de (onderlinge) samenwerking daarbij.	3. Plan van aanpak vastgesteld.	15 januari 2022		De boogde aanpak is eerst nog een keer met de betreffende stakeholders besproken en daarna is het plan van aanpak alsnog vastgesteld. Daardoor heeft de vaststelling langer geduurd dan eerder werd verwacht.
				4. Aanbesteding onderzoek naar de mogelijkheden om de positie en effectiviteit van de instituties te verbeteren.	30 april 2022		Doordat de vaststelling langer heeft geduurd dan eerder werd verwacht, is ook de aanbesteding nog niet afgerond. Dit zal naar verwachting op korte termijn alsnog gebeuren.
				5. Eindrapportage onderzoek naar de mogelijkheden om de positie en effectiviteit van de instituties te optimaliseren.	31 augustus 2022		Doordat de aanbesteding nog niet is afgerond, zal het onderzoek waarschijnlijk 6 à 8 weken later worden afgerond dan eerder gepland.
A.2	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald of en hoe het gebruik van betrouwbare statistische informatie en data ten behoeve van beleidsontwikkeling en besluitvorming kan worden versterkt. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	A.2.2	Implementeren Plan van Aanpak Nationaal Statistisch Systeem (NSS) en mechanismen voor aanlevering, bewerken en disseminatie van data	1. Stakeholder engagement: binnen bestaande overlegstructuren van CBS Curaçao worden de afspraken in het plan aanpak geconcretiseerd.	31 augustus 2022		CBS Curaçao heeft de stakeholders geïnformeerd over de inhoud van het plan en besproken wat dit betekent voor de samenwerking in de komende periode. CBS Curaçao stelt een projectleider aan die als trekker fungeert binnen het netwerk van organisaties die samen het Nationaal Statistisch Systeem (gaan) vormen.
				2. Opdrachtverlening Assessment NSS middels National Strategy for the Development of Statistics (NSDS) tool is opgestart.	30 juni 2022		Verkennende gesprekken over het uitvoeren van het assessment met CBS Nederland te Bonaire zijn gestart.
				3. Aanbesteding ontwikkelen Data Dashboard (portal en formats) gelanceerd.	30 juni 2022		CBS Curaçao stelt een Terms of Reference op voor de aanbesteding van het Data Dashboard.
				4. Werven en start Juridisch consultant t.b.v. Wetgevingstraject NSS.	30 juni 2022		Er wordt gewerkt aan een opdrachtformulering voor het onderzoek en er zijn verschillende wetgevingsjuristen benaderd.
A.3	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald of het subsidiebeleid, de uitvoering en de bestaande subsidierelaties voldoen aan de eisen: rechtmatigheid, legitimiteit, effectiviteit en efficiency. Op basis van de uitkomsten zullen aanpassingen aan beleid en/of uitvoering worden doorgevoerd en onrechtmatig verstrekte subsidies met inachtneming van de wettelijke kaders en rechtsbeginselen (indien proportioneel) worden teruggevorderd.	A.3.1	Bepalen (o.a. op basis van bestaande onderzoeken) of het subsidiebeleid, de uitvoering en de bestaande subsidierelaties naast de eisen van rechtmatigheid en legitimiteit voldoen aan de eisen van effectiviteit en efficiency en of de aanbevelingen uit het rapport "Mollen (2014)" en de het rapport van de Algemene Rekenkamer "Subsidie. Afwijkingen op de subsidieverordening en het subsidiebeleid over de jaren 2010 t/m 2015" (2018) zijn geïmplementeerd.	6. Uitvoering plan van aanpak vergroten effectiviteit en efficiency (rapport Mollen).	n.n.b.		Door de inhoudelijke afstemming is het plan van aanpak later vastgesteld, dan eerder werd verwacht. Inmiddels heeft de vaststelling plaatsgevonden en is ook de uitvoering deels gestart.
				7. Aanbesteding onderzoek effectiviteit en efficiency subsidies afgerond.	30 april 2022		Doordat het plan van aanpak later is vastgesteld dan eerder werd verwacht, is de aanbesteding voor het onderzoek naar de effectiviteit en efficiency nog niet afgerond. Dit zal naar verwachting op korte termijn alsnog gebeuren.
				8. Opstellen plan van aanpak implementatie subsidie-unit.	30 juni 2022		Betreffende deelproject loopt conform planning.

A.4	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald hoe de inkoopfunctie kan worden versterkt, zodat de overheid op een zo doelmatige en effectief mogelijke wijze de inkoop van goederen en diensten kan verrichten. Daarbij zal centralisatie worden overwogen. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	A.4.0	Dit wordt doorgeschoven naar een volgende uitvoeringsagenda				
THEMA B: KOSTEN EN EFFECTIVITEIT PUBLIEKE SECTOR							
B.1	De landen dragen zorg voor de continuïteit van vitale processen, waaronder in ieder geval wordt verstaan: elektriciteit, olievoorziening, internet en datadiensten, drinkwatervoorziening, vlucht- en vliegtuigafhandeling, scheepvaartafhandeling, betalingsverkeer, de hulpdiensten en communicatie daartussen en medische instellingen.	B.1.1	Doorlopend				Hiervoor wordt zorggedragen door Curaçao.
B.2	Op basis van een integrale doorlichting van de (semi-) overheidsbedrijven en overheidsentiteiten naar legitimiteit van publiek aandeelhouderschap (dienen ze publieke belangen/ doelen?), effectiviteit (bereiken ze de doelstellingen?) en doelmatigheid zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.2.1	Onderzoekskader bepalen en prioritering aanbrengen in doorlichting overheids-nv's.	2. Onderzoeksopdracht aanbesteed.	30 april 2022		De aanbesteding is nog niet opgestart, de TWO wacht op een definitief akkoord van Curaçao hiervoor.
		B.2.2	Uitvoeren doorlichting overheids-nv's.	1. Definitieve eindrapportage opgeleverd.	1 november 2022		De aanbesteding is nog niet afgerond, maar dit heeft vooralsnog geen consequenties voor de beoogde opleverdatum.
B.3	Op basis van bestaand en/of aanvullende onderzoek wordt met de landen toegewerkt naar een versterking van het luchtvaartsysteem binnen het Koninkrijksverband. Het kan hierbij gaan om nauwe samenwerking van organisaties en het organiseren van uniforme werkprocessen, conform de internationale veiligheidseisen, waarbij gestuurd wordt op efficiëntie en kostenvermindering.	B.3.0	Afspraken die gemaakt worden in de regiegroep Luchtvaart zijn leidend bij de uitvoering van deze maatregel. Vooralsnog worden geen separate afspraken gemaakt in de uitvoeringsagenda.				Vooralsnog worden geen separate afspraken gemaakt in de uitvoeringsagenda.
B.4	Op basis van een integrale doorlichting zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd om de kwaliteit, effectiviteit en uitvoeringskracht van de overheidsorganisatie te verbeteren, waaronder ook wordt verstaan de slagkracht van de ministeriële staven.	B.4.1.1	Implementatie MD-beleid topmanagement, waarin in ieder geval wordt ingegaan op taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden, aannamebeleid, in-door- en uitstroom, functievereisten, e.a. in lijn met de uitgangspunten uit het Strategisch personeelsbeleid 2020-2025.	3. Inrichtingsplan "bureau topmanagement", belast met uitvoering MD-beleid, gereed.	30 juni 2022		Een uitgebreide interviewronde op Curaçao heeft waardevolle inzichten opgeleverd ten behoeve van het ontwerp van een vernieuwde topstructuur. De oplevering van contourenschets Topkader (bestuursdienst) dat voorziet in inrichtingsprincipes ligt op koers.
				4. Start uitvoering inrichtingsplan bestuursdienst inclusief "bureau topmanagement", belast met uitvoering MD-beleid.	1 juli 2022		

		B.4.1.4	Inzet "Community of practice" bij planvorming verbetering dienstverlening, ontkokering en efficiencyverhoging adhv advisering NHC & TWO	1. Periodieke community-bijeenkomsten, onder externe begeleiding. Terugkoppeling aan NHC & TWO	Vanaf 2022		Participatieve planvorming wordt op een andere wijze ingevuld, onder meer door het organiseren van een roadshow rond mobiliteit en het organiseren van een Heidag t.b.v. de plannen op digitalisering. Deze activiteiten vervangen de "community of practice".
		B.4.1.5	(risico)gerichte organisatiedoorlichtingen.	1.a. Bepalen door te lichten organisatie-onderdelen en processen.	15 februari 2022		De doorlichtingen zullen worden aangestuurd door een projectleider die nog moet worden aangesteld. De NHC en HRO van Min BPD Curaçao hebben een profiel opgesteld voor de werving en selectie van de projectleider en offertes op gevraagd. Dit heeft iets meer tijd gekost dan voorzien. De werving en selectie zal in het tweede kwartaal worden afgerond.
				1.b. Bepalen onderzoekskader en planning.	1 april 2022		De aan te stellen projectleider gaat met het bepalen van de onderzoekskaders aan de slag.
				2. Uitvoeren doorlichtingen.	1 augustus 2022		
		B.4.1.6	Pilot versterken management team ministerie SOAW	1. Vaststellen profiel t.b.v. werving MT-lid	15 april 2022		Het profiel t.b.v. de werving van het MT lid is later dan de deadline, maar binnen deze rapportageperiode vastgesteld.
		B.4.2	Implementatie aanbevelingen Doorlichting Wetgevingsfunctie	1. Actualiseren, consolideren en digitaliseren wettenbestand conform huidig staatsbestel (wegwerken achterstanden ontstaan na 10-10-10)	Q1 2023		Stichting Jurdoc is gestart met actualisatie van de wettenbestanden.
				2. Wetgevingsprogramma met realistische planning is opgesteld en wordt aangeboden aan de RvM (eens per jaar).	1 april 2022		Het wetgevingsprogramma is aangeboden aan de Raad van Ministers.
B.5	Op basis van onderzoek naar de primaire, secundaire en tertiaire arbeidsvoorwaarden (waaronder overwerkvergoedingen, verlofregelingen, bijzondere beloningen en toeslagen, reizen en reisvergoedingen, etc.) worden voorstellen voor mogelijke versobering ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.5.3	In aanvulling op het vergelijkend onderzoek naar de primaire, secundaire en tertiaire arbeidsvoorwaarden wordt een benchmark onderzoek uitgevoerd waarin de arbeidsvoorwaarden uit de (semi)publieke sector worden vergeleken met de private sector.	2. Plan van aanpak aanvullend benchmark onderzoek vastgesteld.	1 april 2022		De ambtelijke afstemming heeft iets langer geduurd dan voorzien waardoor het proces voor de vaststelling ook wat vertraging heeft opgelopen. Plan van aanpak is op ambtelijk niveau gefinaliseerd en is ter vaststelling aangeboden aan Curaçao.
				3. Aanbesteding aanvullend benchmark onderzoek gestart.	1 april 2022		De aanbesteding loopt.
				4. Aanvullend benchmark onderzoek gestart.	mei 2022		Door de langere doorlooptijd in het ambtelijke afstemmingstraject waardoor ook de daaropvolgende stappen iets vertraagd zijn, zal het onderzoek in juni 2022 aanvangen.
B.6	In het kader van een optimale personele inzet wordt de formatie, bezetting en daadwerkelijke aanwezigheid en inzetbaarheid van medewerkers van overheid en overheidsorganisaties onderzocht. Indien medewerkers onterecht	B.6.2	Actueel houden managementrapportage formatie - bezetting.	1. Eens per kwartaal terugkoppeling aan NHC & TWO	15 april 2022		De rapportage is opgeleverd aan NHC, die het met de TWO gaat bespreken.
		B.6.3	Implementatie mobiliteitsbeleid.	1. Beleidskader vastgesteld inclusief plan van aanpak implementatie.	1 januari 2022		Het plan van aanpak is opgeleverd en vastgesteld. De implementatie is van start.

	loon ontvangen worden, afhankelijk van de situatie, maatregelen getroffen (o.a. stopzetten salaris, ontslagtraject).			2.a. Inrichten mobiliteitsbureau: procedures en processen ten behoeve van oplossen (juridische) knelpunten rond mobiliteit.	30 juni 2022		Een instroomplanning is vastgesteld, om het vertrek van ongeveer 450 medewerkers die vrijwillig vervroegd zijn uitgestroomd (VVU) op te vangen. Departementen worden begeleid in het organiseren van hun werk naar de nieuwe situatie. Ieder departement kan tot 12 FTE aan cruciale functies vervullen.
				2.b. Inrichten mobiliteitsbureau: vaststellen richtlijnen en procedures voor toepassen (intern) herplaatsing actieven, flexibele inzet, gedwongen uitstroom en waarnemingen korter dan jaar.	30 juni 2022		Op basis van de eerste herplaatsingen worden de richtlijnen en procedures voor het mobiliteitsbureau vormgegeven. Doordat HR-professionals uit verschillende vakdepartementen beginnen aan te sluiten op de activiteiten van het bureau, beginnen de werkzaamheden op gang te komen.
				2.c. Sociaal plan: concept ontwerp-Landsverordening Sociaal Plan gereed	30 juni 2022		HRO van Min BPD en WJZ van Min AZ zijn een verkenning gestart om te bepalen of huidige Landsverordening Materieel Ambtenaren voldoende ruimte biedt om de aanspraak van sociale voorzieningen bij zowel uitplaatsing als herintreding te waarborgen, of dat een vervangende LMA moet worden opgesteld.
				4. Implementatie gereed.	Q4 2023		
		B.6.6	Moderniseren arbeidsvoorwaarden.	1. Beleidskader gereed	30 juni 2022		De werving van een projectleider die het moderniseren van de arbeidsvoorwaarden zal gaan opstarten wordt in het tweede kwartaal afgerond. Naar verwachting zal het opstellen van beleidskader pas na juni gereed komen.
B.7	Er wordt een aanpak ontwikkeld gericht op het terugdringen en beheersen van de kosten voor externe inhuur.	B.7.0	Dit wordt doorgeschoven naar een volgende uitvoeringsagenda.				
B.8	Op basis van een doorlichting van de HR-functie (beleid, HR-advies, administratie en instrumentarium) worden verbetervoorstellen ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.8.2	Selectie projectleider & kwartiermakers versterking HR-functie.	1. Projectleider en kwartiermaker implementatie service delivery model aangesteld.	1 januari 2022		De NHC en HRO van Min BPD Curaçao hebben een profiel opgesteld voor de werving en selectie van de projectleider en offertes op gevraagd. Dit heeft iets meer tijd gekost dan voorzien. De werving en selectie zal in het tweede kwartaal worden afgerond.
		B.8.3	Vastellen plannen van aanpak (tijdslijnen) op de onderdelen uit het overall plan van aanpak versterking HR-functie.	1. Prioritering van uit te werken deelplannen per onderdeel van de HR service delivery model.	1 februari 2022		De aan te stellen projectleider is de beoogde opsteller van de deelplannen.

B.9	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek wordt strategisch personeelsbeleid ontwikkeld. Hieronder wordt in ieder geval verstaan: - een strategische personeelsplanning i.r.t. de uitkomsten van de doorlichting onder B.4; - invoer van een prestatie-management systeem binnen het ambtelijk apparaat; - het beperken van de politieke invloed op personeelsaangelegenheden.	B.9.1	Herijken businessplannen 2010 naar meerjarige planning, waarbij een public wage bill van 10% BBP gerealiseerd wordt in 2026.		Vanaf 2022		Nog niet gestart.
B.10	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zullen de behoefte en kosten met betrekking tot huisvesting inzichtelijk worden gemaakt en mogelijkheden tot kostenverlaging en verbeteringen worden onderzocht en, indien aanwezig, worden doorgevoerd. Beoogd is een kostenreductie van 20% in 5 jaar (begroting 2020 als ijkpunt) die verwerkt is in de begroting voor 2025.	B.10.2	Opstellen plan van aanpak (2.0) fase 2.	Plan van aanpak (2.0) met daarin de stappen die nodig zijn om te komen tot vastgoedsturing op portefeuilleniveau.	1 januari 2021		Het plan van aanpak is vastgesteld.
		B.10.3	Implementatie plan van aanpak	1. Instellen werkgroep clustering huisvesting overheid, aanwijzen contactpersoon per departement	1 april 2022		De werkgroep is ingesteld middels een Landsbesluit.
				2. Inventarisatie overheidsvastgoed compleet maken, bestemming bepalen van objecten	15 juni 2022		Het in beeld brengen van objecten is goed van start gegaan. Het is zaak om, na een goede start, de inventarisatie van objecten met slagkracht voort te zetten.
				3. Besparing overheidshuisvesting korte termijn a.d.h.v. 3 efficiency-voorstellen	30 juni 2022		De voorstellen worden uitgewerkt.
				4. Start beleidsvoorbereiding ten behoeve van hoofdlijnennotitie over governance overheidshuisvesting	30 juni 2022		De beleidsvoorbereiding is gestart.
B.11	In het kader van een efficiënte overheid zullen de mogelijkheden voor een digitale overheidsomgeving en digitale dienstverlening worden onderzocht. Op basis van een onderzoek zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.11.1	Eerste quickscan stand van zaken.	3. Opstellen implementatie programma en plannen van aanpak.	1 april 2022		Het implementatieprogramma en de plannen van aanpak zijn in concept opgeleverd door het ministerie, maar worden (nog) niet ter vaststelling aangeboden aan de RvM. De minister heeft een extern adviseur gevraagd in het kader van de programma organisatie de plannen te herzien en vraagt om een roadmap. De plannen van aanpak zullen hierop aangepast moeten worden en opnieuw door de TWO moeten worden beoordeeld.
		B.11.2	Inrichten CIO office	1. Opleveren organisatieplan	30 juni 2022		Vooralsnog is er nog geen concept organisatieplan opgesteld. Aanleiding hiervoor is de onduidelijkheid rond de verdeling van taken en verantwoor-delijkheden die is ontstaan naar aanleiding van het instellen van een programma-organisatie. Om vertraging te voorkomen is het noodzakelijk de verdeling van taken en verantwoordelijkheden te verhelderen.

		B.11.3	Generieke cloud omgeving	1. Opleveren Proof of Concept	30 juni 2022		De voorbereidingen zijn op koers, inclusief een hacketon.
		B.11.4	Uitbreiden functioneel systeem	1. Basis-installatie en configuratie gereed	30 juni 2022		Er heeft een kick-off plaatsgevonden en de basis-installatie en configuratie liggen op koers.
		B.11.5	Digitale identiteit	1. Instellen projectgroep	15 april 2022		De projectgroep is twee keer bij elkaar geweest. Curaçao wisselt ervaring uit met Aruba en zoekt naar mogelijkheden tot samenwerking.
				2. Formuleren en lanceren onderzoeksopdracht	30 juni 2022		Deze activiteit zal mogelijk worden herzien o.b.v. de aangepaste plannen van aanpak.
		B.11.6	Stelsel basisregistraties: Fase 1 staat in het teken van het afronden van activiteiten rond de introductie van vernieuwde software die levering van persoonsinformatie aan afnemers als het vergunningenloket mogelijk maakt.	1. Het inrichten van een gedocumenteerde software omgeving voor tests en productie.	30 juni 2022		Dit ligt op koers. Om voortgang te behouden moet het plan van aanpak worden vastgesteld, ten behoeve van de allocatie van middelen. Deze activiteit zal mogelijk worden herzien o.b.v. de aangepaste plannen van aanpak.
				2. Het bouwen van een Algemene Stekker voor de koppeling met niet-standaard afnemers en het ontwikkelen van tools voor vergelijking en synchronisatie van de inhoud van een basisregister met een afnemersbestand worden afgerond.	30 juni 2022		Een offerte voor de bouw van een Algemene Stekker is aangevraagd. Deze activiteit zal mogelijk worden herzien o.b.v. de aangepaste plannen van aanpak.
B.13	Maximaliseren duurtetoeslag op 100 procent van salaris; verlagen huidige duurtetoeslag uitkeringen met 10 procent (en geen indexering), waarbij rekening zal worden gehouden met mogelijk onevenredige financiële implicaties in individuele gevallen.	B.13.1	Besluitvorming over implementatiemogelijkheden, op basis van door Curaçao aan te leveren gedegen onderbouwing.	3. Uitvoering besluitvorming.	n.n.b.		De maximalisatie van de duurtetoeslag op 100 procent van het salaris is reeds doorgevoerd per 1 januari 2016. Besluitvorming over het verlagen en niet indexeren van de duurtetoeslag is uitgesteld en wordt in samenhang bezien met maatregel E.4.1.1 Hervorming Sociale Verzekeringen.
THEMA C: BELASTINGEN							
C.1	Om inkomsten te verhogen en het stelsel robuuster en eenvoudiger te maken zal een integrale doorlichting worden uitgevoerd van het fiscale stelsel inclusief de inkomstenbelasting. De volgende voorstellen zullen worden meegewogen: - Verbreding van de belastingbasis, verschuiving van directe naar indirecte belastingen en invoering VAT/BTW van 12,5 procent, conform voorstellen van de Fiscal Affairs Department (FAD) van het IMF of ABB conform fiscaal stelsel Caribisch Nederland. - Maatregelen gericht op substantiële vermindering van belastinguitgaven en bijdragen/overdrachten aan derden. - Beperken bestuurlijke	C.1.2	Uitvoering Quickwins uit het PvA.	1. Afronden concept landsbesluit voorkoming dubbele belasting.	1 juli 2022		Uit de voortgangsrapportage C1 blijkt dat het advies van de SER over de LB is verwerkt, de RvM akkoord is gegaan met de aangepaste LB en deze aan de RvA zal worden voorgelegd. Daarmee lijkt voldoende voortgang te zijn om de toekomstige deadline te realiseren.
				3. Afronding eerste deel concept veegwet.	1 juli 2022		Uit de voortgangsrapportage C1 blijkt dat de concept wetgeving aan WJZ is voorgelegd. Daarmee lijkt voldoende voortgang te zijn om de toekomstige deadline te realiseren.
				4. Concept wetswijziging omzetbelasting (OB).	1 juli 2022		Uit de voortgangsrapportage C1 blijkt dat de concept wetgeving aan WJZ is voorgelegd. Daarmee lijkt voldoende voortgang te zijn om de toekomstige deadline te realiseren.

	inmenging/discretionaire bevoegdheden van zowel ambtenaren als bestuurders (m.b.t. aftrekposten, 'tax holidays'). Op basis van de doorlichting en adviezen zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Rekening zal gehouden worden met internationale regels van o.a. de OECD.			5. Start visiedocumenten voor a. Internationaal belastingrecht, b. winstbelasting, inkomstenbelasting.	28 februari 2022		Visiedocument A (internationaal belastingrecht): start is gemaakt middels presentatie (OECD pillar 2). Visiedocument B (winstbelasting en inkomstenbelasting) is gereed en kent opvolging via maatregel C.1.2.7.
				6. Model standaard verdrag ter voorkoming dubbele belasting met bijbehorend verdragsbeleid.	15 maart 2022		Modelverdrag en daarbij behorend fiscaal verdragsbeleid zijn geschreven en worden in mei afgestemd.
				7. Starten met schrijven van wetvoorstellen van visiedocument IB & WB	1 april 2022		Uit de voortgangsrapportage C1 blijkt dat er is gestart met het schrijven van wetsvoorstellen. Bij het opstellen van de uitvoeringsagenda 3e kwartaal zal deze activiteit specifieker gemaakt worden.
				8. Opstellen rullingbeleid	30 juni 2022		Uit de voortgangsrapportage C1 blijkt dat er een concept beleid is opgesteld. Het is niet zeker dat er voldoende voortgang is om de toekomstige deadline te realiseren, dit zal worden betrokken bij het opstellen van de uitvoeringsagenda 3e kwartaal.
		C.1.3	Maandelijkse rapportage en overleg met BD Nederland.	1. Afstemming met en adviesinput van BD Nederland.	Maandelijks		De afgelopen maanden heeft overleg plaatsgevonden, op 10-05 is de laatste maandrapportage ontvangen.
		C.1.4	Geactualiseerd hervormingsplan ten behoeve van implementatiefase.	1. Vastgesteld geactualiseerd hervormingsplan belastingstelsel.	31 maart 2022		Hoewel er goede besprekingen en afstemmingen hebben plaatsgevonden, is er nog geen concept hervormingsplan opgesteld en dus ook nog niet vastgesteld door de RvM en de TWO. Op basis van de gerealiseerde voortgang zal bij het opstellen van de uitvoeringsagenda 3e kwartaal een nieuwe deadline worden opgenomen.
C.2	De Belastingdienst zal benodigde gegevens van de bancaire sector gaan ontvangen, voor zover dat nog niet gebeurt.	C.2.1	Nulmeting van aanwezige benodigde gegevens.	1. Vastgesteld plan van aanpak.	15 september 2021		Door vertraging aan de zijde van Nederland is te laat feedback gegeven op het eind december ontvangen concept plan van aanpak. Curaçao verwacht eind mei de feedback te hebben verwerkt.
C.3	Compliance-programma's worden voortgezet/opgesteld.	C.3.1	Loopt mee in plan van aanpak C.4.				Zie C.4.
C.4	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek wordt bepaald of en hoe de Belastingdienst kan worden geoptimaliseerd en gemoderniseerd, dusdanig dat belastinginning effectief en efficiënt kan plaatsvinden. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	C.4.4	Maandelijkse rapportage en overleg met BD Nederland.	1. Afstemming met en adviesinput van BD Nederland.	Maandelijks		De afgelopen maanden heeft overleg plaatsgevonden, op 07-05 is de laatste maandrapportage ontvangen.
		C.4.5	Geactualiseerd hervormingsplan ten behoeve van implementatiefase.	1. Vastgesteld geactualiseerd hervormingsplan belastingdienst.	31 maart 2022		Hoewel er goede besprekingen en afstemmingen hebben plaatsgevonden, is er nog geen concept hervormingsplan opgesteld en dus ook nog niet vastgesteld door de RvM en de TWO. Op basis van de gerealiseerde voortgang zal bij het opstellen van de uitvoeringsagenda 3e kwartaal een nieuwe deadline worden opgenomen.

		C.4.6	Op basis van bestaand en aanvullend onderzoek wordt bepaald of en hoe de Douane kan worden geoptimaliseerd en gemoderniseerd. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	1. Plan van aanpak voor de modernisering en optimalisering van de Douane.	31 maart 2022		Curaçao heeft ruim voor de deadline een concept plan van aanpak ingediend bij de TWO en er hebben enkele besprekingen plaatsgevonden. Verruiming van de deadline is noodzakelijk om voldoende samenhang met het project versterking grenstoezicht (thema H) te waarborgen. Bij het opstellen van de uitvoeringsagenda 3e kwartaal zal hiermee rekening worden gehouden.
C.5	Er wordt een Belastingregeling voor Nederland en Curaçao overeengekomen, in lijn met minimum Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) voorwaarden waarbij o.a. wordt gekeken naar het voorkomen mogelijke winstverschuivingen.	C.5.1	Belastingregeling overeenkomen.	1. Uitgewerkte regeling ter besluitvorming in de RMR 2e kwartaal 2022.	1 juli 2022		Behandeling in de RMR van mei of juni wordt voorzien.
THEMA D: FINANCIËLE SECTOR							
D.1	Er wordt een integrale doorlichting van de financiële sector uitgevoerd door een externe onafhankelijke partij. Op basis van de uitkomsten van deze doorlichting worden maatregelen geformuleerd om tekortkomingen te adresseren.	D.1.2	Op zo kort mogelijke termijn volledige invulling geven aan maatregelen om tekortkomingen te adresseren naar aanleiding van aanbevelingen van het IMF inzake de financiële sector van de monetaire unie Curaçao-Sint Maarten.	2. Voortgang van de uitvoering van de aanbevelingen van het IMF monitoren en bijsturen waar nodig.	doorlopend		De aanbevelingen van het IMF inzake de financiële sector van de monetaire unie Curaçao - Sint Maarten, zijn door de CBCS verwerkt in een hervormingsprogramma. De uitvoering hiervan heeft voldoende voortgang.
D.2	Er wordt een integrale doorlichting van het stelsel van toezicht (wet- en regelgeving, toezichtbeleid) op de financiële markten uitgevoerd door een externe onafhankelijke partij. Op basis van de uitkomsten van deze doorlichting worden maatregelen geformuleerd om tekortkomingen te adresseren.	D.2.1	Op zo kort mogelijke termijn volledig invulling geven aan maatregelen om tekortkomingen te adresseren naar aanleiding van aanbevelingen van het IMF inzake de financiële sector van de monetaire unie Curaçao-Sint Maarten.	2. Voortgang van de uitvoering van de aanbevelingen van het IMF monitoren en bijsturen waar nodig. Bij de verdere uitvoering van het hervormingsprogramma door de CBCS zullen in lijn met de aanbevelingen van het IMF de transitie naar risico-gebaseerd toezicht en de versterking van toezichthandhaving worden geprioriteerd.	doorlopend		De aanbevelingen van het IMF inzake de financiële sector van de monetaire unie Curaçao - Sint Maarten, zijn door de CBCS verwerkt in een hervormingsprogramma. De uitvoering hiervan heeft voldoende voortgang.
D.3	Er wordt een onderzoek uitgevoerd naar de maatschappelijke kosten van de eigen munt versus dollarisatie door een externe onafhankelijke partij. Besluit over wenselijke monetaire structuur. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek zullen de maatregelen worden bepaald en geïmplementeerd.	D.3.1	Onderzoek naar Dollarisatie door het IMF.	2. CBCS zal op basis van de bevindingen van het IMF-rapport over de voor- en nadelen van de dollarisatie als eerste follow-up analyseren hoe de mogelijke nadelen die samenhangen met het hebben van een eigen munt in de landencontext het beste kunnen worden ondervangen.	Eind 2022		CBCS heeft een position paper opgesteld en werkt aan een meer diepgaande analyse van hoe de mogelijke nadelen die samenhangen met het hebben van een eigen munt in de landencontext het beste kunnen worden ondervangen. Gezien de complexiteit van het vraagstuk ligt de deadline op eind 2022. Er zijn thans geen signalen dat deze niet zal worden gehaald.

D.4	Er vindt modernisering plaats van bekende tekortkomingen in wet- en regelgeving, in ieder geval invoering Depositogarantiestelsel DGS en modernisering resolutieraamwerk). Overzicht van welke wetgeving zou moeten worden aangepast, vervolgens aanpassing, besluitvorming en implementatie van de wetgeving.	D.4.1	Voortzetting plan van aanpak CBCS, ontwikkeling wetgevingskalender en afspraken met WJZ over versterking wetgevingscapaciteit.	2. Wetgevingskalender implementeren. Bij de verdere uitvoering van het hervormingsprogramma door de CBCS zal, in lijn met de aanbevelingen van het IMF, bij de verdere modernisering de depositogarantiestelsels worden geprioriteerd.	doorlopend		De aanbevelingen van het IMF inzake de financiële sector van de monetaire unie Curaçao - Sint Maarten, zijn door de CBCS verwerkt in een hervormingsprogramma. De uitvoering hiervan heeft voldoende voortgang.
D.5	De governance van de CBCS wordt versterkt, conform internationale best practices waaronder door het scheiden van verschillende taken binnen de CBCS.	D.5.2	Op zo kort mogelijke termijn volledig invulling geven aan maatregelen om tekortkomingen te adresseren naar aanleiding van aanbevelingen van het IMF inzake de interne organisatie van de CBCS.	1. Voortgang aanbevelingen naar aanleiding van review interne organisatie monitoren. Bij de opvolging van de aanbevelingen uit het IMF-rapport staat de onafhankelijkheid van de CBCS voorop.	doorlopend		Het onderzoek van het IMF is afgerond en er wordt gewerkt aan de opvolging van de aanbevelingen.
THEMA E: ECONOMISCHE HERVORMINGEN							
E.1	Er zal een integrale analyse van het huidige arbeidsmarktbeleid, wet- en regelgeving worden uitgevoerd op basis waarvan het arbeidsmarktbeleid wordt geactualiseerd en gemoderniseerd. Maatregelen als arbeidstijdverkorting, deeltijdwerken, contracten voor bepaalde tijd, versoepelen ontslagrecht, wegnemen belemmeringen voor aannemen buitenlandse arbeidskrachten, illegale tewerkstelling en bestrijding van de jeugdwerkloosheid zullen in de analyse worden betrokken. Op basis van de analyse worden voorstellen ontwikkeld en geïmplementeerd.	E.1.1	Onderzoek arbeidsmarktbeleid en wet- en regelgeving.	4. Eindrapport opgeleverd.	15 mei 2022		Het eindrapport is eind mei opgeleverd.
				5. Vastgesteld pakket van hervormingsmaatregelen.	1 oktober 2022		Aanvang mogelijk na afronding eindrapport.
				6. Implementatieagenda opgesteld.	Nader te bepalen		Aanvang mogelijk na vastgesteld pakket hervormingsmaatregelen.
				7. Implementatieagenda vastgesteld.	Nader te bepalen		
E.2	De informele economie en illegale arbeid wordt tegengegaan. Op basis van onderzoek naar de omvang van de informele economie zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	E.2.0	Dit wordt doorgeschoven naar een volgende uitvoeringsagenda.				
E.3	Illegale tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten wordt tegengegaan. Er zal onderzoek worden gedaan naar illegale tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten. Op basis van de resultaten en aanbevelingen worden voorstellen ontwikkeld en geïmplementeerd.	E.3.1	Onderzoek illegale tewerkstelling arbeidskrachten.	6. Lijst quick wins en korte termijn maatregelen + implementatieplan. En lijst lange termijn maatregelen.	1 april 2022		Eind mei zijn de beschreven lijsten en het plan opgeleverd.
				7. Behoefte nader onderzoek in kaart gebracht.	1 april 2022		Eind mei is het behoefte onderzoek in kaart gebracht.
				8. Vastgesteld pakket van hervormingsmaatregelen.	1 juli 2022		Aanvang is mogelijk na oplevering resultaat 7.
				9. Start implementatie hervormingsmaatregelen.	Q3		
				10. Start nader onderzoek	1 juni 2022		

		E.3.2	Verbeteren toelatingsketen van vermogenden-, ondernemende- en kennismigranten.	1. Start implementatie verbetervoorstellen voor de toelatingsketen van vermogenden-, ondernemende- en kennismigranten.	15 mei 2022		Het implementatieplan "van denken naar doen: verbetervoorstellen voor de toelatingsketen van vermogenden-, ondernemende- en kennismigranten" is meegenomen bij het onderzoek en implementatieplan onder E3.1. Activiteit E3.2 is als losse activiteit bij dezen afgerond.
E.4	Bewerkstelligd wordt dat het stelsel van sociale zekerheid een activeringsfunctie zal hebben, met de juiste prikkels, waarbij tevens zorggedragen wordt voor adequaat sociaal vangnet. Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Bezien in samenhang met de maatregelen omtrent de hervorming van de arbeidsmarkt.	E.4.1	Realiseren duurzame betaalbaarheid Sociale Verzekeringen (behoudens zorggerelateerd). Hierbij wordt zowel de financieringskant, als de kostenkant meegenomen.	1. Aanbestedingsprocedure onderzoek Sociale Verzekeringen afgerond.	30 april 2022		De aanbestedingsprocedure van het onderzoek sociale verzekeringen is afgerond. Het PvA E4.1 is op 12 april door de werkgroep opgeleverd en op 18 mei door de RvM vastgesteld. Er zit voldoende voortgang in het traject.
		E.4.2	Realiseren duurzame betaalbaarheid sociale voorzieningen. Hierbij wordt zowel de financieringskant, als de kostenkant meegenomen.	2. Plan van aanpak opgesteld.	31 maart 2022		De werkgroep sociale voorzieningen heeft op 6 april 2022 het plan van aanpak opgeleverd. Het is vervolgens doorgeleid naar de Minister van SOAW tbv vaststelling.
				3. Plan van aanpak vastgesteld.	15 mei 2022		De Minister van SOAW heeft het plan van aanpak op 7 april vastgesteld. De Raad van Ministers heeft het plan van aanpak op 13 april vastgesteld, waarna het door de TWO is goedgekeurd.
				4. Start uitvoering plan van aanpak werkgroep sociale voorzieningen.	1 juni 2022		
				5. Aanbestedingsprocedure consultant knelpuntenanalyse afgerond.	Nader te bepalen		In mei worden gesprekken met consultants gevoerd.
		E.4.3	De werkgroep SVB maatregelen werkt opties uit die op de korte termijn een bijdrage leveren aan de houdbaarheid van de sociale zekerheid en de zorg (zie ook F.3.2).	2. Maandelijkse rapportage SVB-maatregelen, waaruit blijkt dat Curaçao op schema is om evenwicht in het schommelfonds te bereiken in 2022 en 2023 zonder de landsbijdrage te verhogen.	Maandelijks, laatste dag van de maand.		De rapportage SVB maatregelen wordt maandelijks opgeleverd en laat voldoende voorgang zien op het bereiken van evenwicht in het schommelfonds.

E.5	Curaçao verhoogt de pensioengerechtigde leeftijd naar 66 (in 2025), tenzij uit onafhankelijk onderzoek blijkt dat een verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd naar 66 jaar in 2025 niet realistisch is en er alternatieve voorstellen zijn met hetzelfde budgettaire effect. Een onafhankelijk economisch instituut (aangewezen door TWO in overleg met het land) brengt in kaart wat de structurele budgettaire effecten zijn voor de betaalbaarheid van de pensioenen en sociale zekerheid als de pensioengerechtigde leeftijd wordt verhoogd naar 66 jaar in 2025 en verder verhoogd zou worden door koppeling aan de levensverwachting en rekent de alternatieve voorstellen door. De uitkomsten worden voorgelegd aan Curaçao en Nederland waarna in overleg bekeken wordt hoe er invulling wordt gegeven aan de onderzoeksresultaten.	E.5.0	Dit wordt doorgeschoven naar de volgende uitvoeringsagenda.				
E.6	Ondernemerschap en het investeringsklimaat zullen worden bevorderd. Daarbij is o.a. van belang dat het vergunningenstelsel wordt geoptimaliseerd, de costs of doing business worden verlaagd, en bureaucratie (red tape) wordt weggenomen. Op basis van een integrale doorlichting van (o.a.) wet- en regelgeving zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	E.6.1	Nederland zal, in samenwerking met Curaçao, een doorlichting van het ondernemerschap(sbeleid) en het vestigings- en investeringsklimaat van Curaçao uitvoeren.	2. Onderzoek uitgevoerd en voorstellen opgesteld voor vervolgtraject.	15 april 2022		Prioriteiten op basis van het onderzoek zijn opgenomen in een implementatie programma. Het programma is in concept af, maar is niet ter vaststelling aangeboden aan de RvM.
		E.6.2	Onderzoek naar haalbaarheid en modaliteiten van een garantie-instrumentarium en onderzoek naar de mogelijkheden om een afwegingskader voor individuele bedrijfssteun te maken.	1. Besluitvorming inzet afwegingskader respectievelijk garantie-instrument.	30 juni 2022		De beschikbare middelen zijn na overleg met Curaçao gereserveerd voor individuele bedrijfssteun.
				2. Opstellen en operationaliseren garantie-instrumentarium en toepassen individuele bedrijfssteun o.b.v. vastgestelde afwegingskaders	30 juni 2022		De beschikbare middelen zijn na overleg met Curaçao gereserveerd voor individuele bedrijfssteun.
		E.6.3	Aanpak 'red tape'.	3. Besluitvorming afgerond over eerste prioriteiten voor uitvoering, inclusief het regelen van ontbrekende capaciteit en middelen op basis van een plan van aanpak.	30 oktober 2021		De programma manager is recent aangesteld en gaat nu (met vertraging) starten aan het maken van de plannen van aanpak, op basis van de aanbevelingen opgenomen in het implementatieplan. Besluitvorming heeft derhalve nog niet plaatsgevonden.
				5. Inventariseren en publiceren fiscale stimuleringsinstrumenten opgesplitst naar economische sectoren	1 april 2022		De inventarisatie heeft plaatsgevonden en instrumenten zijn aangeboden voor publicatie. Publicatie heeft nog niet plaatsgevonden, omdat over de wijze van publiceren nog geen overeenstemming is bereikt.
				6. Identificeren te optimaliseren vergunningsverlening procedures	30 juni 2022		De werkgroep identificeert momenteel betreffende procedures.

				7. Plan van aanpak vernieuwen beleid verkoop alcoholische dranken en uitoefenen horeca gereed	30 juni 2022		Het opstellen van het plan van aanpak ligt op koers.
		E.6.4	Onderzoek 'Costs of doing business'.	3. Besluitvorming afgerond over eerste prioriteiten voor uitvoering, inclusief het regelen van ontbrekende capaciteit en middelen op basis van een plan van aanpak.	30 oktober 2021		De programma manager is recent aangesteld en gaat nu (met vertraging) starten met het maken van de plannen van aanpak, op basis van de aanbevelingen opgenomen in het implementatieplan.
		E.6.5	Project integrale gebiedsontwikkeling Schottegat en Havengebied: dit wordt doorgeschoven naar een volgende agenda.	1.Instellen van een gezamenlijke Stuur- en werkgroep integrale gebiedsontwikkeling Schottegat/havenontwikkeling. Samenstelling en taakopdracht van de verbreden bestaande Stuur- en Werkgroepen om te komen tot trekker en plan van aanpak.	Q1 2022		Zoals aangegeven in de Uitvoeringsagenda, wordt het project doorgeschoven, omdat de voorgenomen ontwikkelingsrichting vooralsnog onvoldoende draagvlak geniet. Visieontwikkeling voor onderbouwing uitwerkingsactiviteiten wordt herstart.
E.7	Ontwikkelen en implementeren grondbeleid en ruimtelijk ordeningsbeleid.	E.7.1	Duurzame versterking van Domeinbeheer.	1. Plan van aanpak duurzame versterking organisatie van Domeinbeheer.	1 januari 2022		Het plan van aanpak is vastgesteld in de RvM. Er zijn mijlpalen gedefinieerd ter versterking van de afdeling Domeinbeheer. De mijlpalen zijn voorzien van een tijdspad. De werving van een planeconoom, een jurist en projectbegeleiding is van start. Om het vastgestelde plan uit te voeren als voorzien is tempo geboden bij de aanstelling van deze versterking.
		E.7.2	Hervorming en verzakelijking van het grond- en vastgoedbeleid en -beheer.	4. Overzicht gereed van alle gronden en gebouwen op de balans van Domeinen.	30 juni 2022		De inventarisatie van gronden ten behoeve van ontwikkelgebieden ligt op koers. Het in beeld brengen van gebouwen is goed van start gegaan. De inventarisatie van gebouwen is van groot belang voor zowel het verzakelijken van het vastgoedbeleid als de kostenverlaging en verbetering van overheidshuisvesting (B10). Het is zaak om, na een goede start, de inventarisatie van objecten met slagkracht voort te zetten.
		E.7.3	Schoon door de poort.	2. Alle extra inkomsten en uitgaven m.b.t. tot facturatie, wederuitgifte en legalisatie opnemen in de suppletoire begroting.	1 maart 2022		De suppletoire begroting is ingesteld.
		E.7.4	Bijdrage aan de economische ontwikkeling.	2. Uitwerking principenota's over gebiedsontwikkelingen Rif en Colon	30 juni 2022		Het uitwerken van de principenota's is gestart. In deze periode zijn onder meer stedenbouwkundige - en financiële studies verricht.

		E.7.5	Bijdrage aan de overheidskas.	1. Plan van aanpak inhaalslag correcte facturatie erfpacht en huur (incl. opschoning debiteurenadministratie) en ondersteuning verzakelijking overheidshuisvesting.	1 januari 2022		Het plan van aanpak is vastgesteld in de RvM. Vier projecten die een deel van de inspanning op grondbeleid en ruimtelijke ordening in het kader van het Landspakket gaan bekostigen (middels de ingestelde suppletoire begroting) zijn gestart. Daarbij is ten doel gesteld om tot en met het tweede kwartaal van 2022 tot 200.000 NAF aan facturen uitgestuurd te hebben.
THEMA F: ZORG							
F.1	Om COVID-19 te kunnen beheersen en beheersbaar te houden worden de adviezen van het OMT Cariben (24 april 2020 en 3 juni 2020) doorgevoerd, waaronder in ieder geval de volgende maatregelen: - op peil houden beschikbare IC-capaciteit; - versterken diensten publieke gezondheid (o.a. i.v.m. bron- en contactonderzoek) - op voorraad houden van voldoende persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM); - vergoten en op peil houden testcapaciteit; - invoeren syndroom surveillance; - garanderen voldoende air-ambulance capaciteit; - Aankoop COVID vaccin en doorvoeren vaccinatieprogramma (vanaf beschikbaar zijn vaccin).	F.1.1			doorlopend		Curaçao werkt, met ondersteuning van het ministerie van VWS, aan het beheersen en bestrijden van de (gevolgen van) COVID-19. Dit is een doorlopende activiteit.
F.2	In het kader van doelmatigheid worden overbodige dubbelingen in het zorgaanbod van de verschillende ziekenhuizen en andere inefficiënties in kaart gebracht en teruggedrongen, middels opstellen en uitvoeren plan samenwerking regionale ziekenhuizen Caribisch gebied Koninkrijk en maken bestuurlijke afspraken, waaronder in ieder geval wordt verstaan: – reduceren van het aantal medische uitzendingen naar derde landen door uitbreiding van zorgaanbod binnen het Caribisch gebied van het Koninkrijk (top-specialistische zorg); – gezamenlijke inkoop medicatie, middelen, materialen en apparatuur; – regionaal opleiden en capaciteitsplanning van zorgpersoneel (kosten opleiding reduceren door minder opleiden in het buitenland); – rationalisering laboratoriumzorg en reductie aantal laboratoria; – medische specialisten die verzekerde zorg leveren in loondienst van ziekenhuizen (sterfhuisconstructie); – versterken samenwerking eerstelijnszorg en tweedelijnszorg; – herijken bekostigingswijze en tarieven tweedelijnszorg samen met	F.2.1	Uitvoering afspraken vierlandenoverleg januari 2022	1. Oprichting van DCHA als rechtspersoon	30 juni 2022		Oprichtingsakte is afgerond.
				2. Opening rekening door DCHA waarop de landen hun respectievelijke geldbijdragen kunnen storten	30 juni 2022		De rekening wordt geopend zodra de coöperatie formeel is opgericht.
				3. Opstellen, afronden en operationaliseren projectplan DCHA	30 juni 2022		Indien tijdens het bestuurlijk 4 landenoverleg van 20 – 24 juni een formele GO is gegeven voor de oprichting van de DCHA, zal gestart worden met uitvoer van het plan van aanpak. Indien tijdens het bestuurlijk 4 landenoverleg een formele NO GO is gegeven, zullen de vervolgacties zoals afgesproken tijdens het bestuurlijke 4 landenoverleg ingezet worden.

	zorgverzekeraars en Nederlandse zorgautoriteit.						
F.3	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek naar de doelmatigheid (inclusief bekostiging) en effectiviteit van de zorg en de uitkomsten van maatregel F.2 zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Gedacht kan worden aan herijken verzekeringspakket en invoeren van eigen betalingen.	F.3.1	Een plan van aanpak vaststellen voor de inrichting van het traject om de duurzame betaalbaarheid, toegankelijkheid en kwaliteit van het zorgstelsel te realiseren. Hierbij wordt zowel de financieringskant, als de kostenkant (modernisering zorgstelsel waaronder governance) meegenomen.	2. Start overleg hervormingsprogramma zorg.	1 april 2022		In het tweede kwartaal van 2022 is het overleg over een hervormingsprogramma zorg gestart. Uitvoeringsactiviteiten worden opgenomen in de uitvoeringsagenda Q3.
		F.3.2	De werkgroep SVB maatregelen werkt opties uit die op de korte termijn een bijdrage leveren aan de houdbaarheid van de sociale zekerheid en de zorg (zie ook E.4.1.3).	2. Maandelijkse rapportage SVB-maatregelen is opgeleverd, waaruit blijkt dat Curaçao op schema is om evenwicht in het schommelfonds te bereiken in 2022 en 2023 zonder de landsbijdrage te verhogen.	Maandelijks, laatste dag van de maand.		De rapportage SVB maatregelen wordt maandelijks opgeleverd en laat voldoende voortgang zien op het bereiken van evenwicht in het schommelfonds.
		F.3.3	Implementatie maatregelen ter minimalisering verliezen bij het ziekenhuis CMC.	1. Maandelijkse rapportage over voortgang is opgeleverd, waaruit de succesvolle voortgang van Curaçao blijkt om het doel – het minimaliseren van verliezen bij het CMC – te behalen. Hierbij kan worden verwezen naar de verschillende trajecten zoals beschreven in het Plan van aanpak 'Verduurzaming CMC'. De rapportage wordt iedere 15e van de maand vanaf augustus 2021 bij TWO aangeleverd (doorlopend).	Maandelijks per de 15e van de maand.		De maandelijkse voortgangsrapportages worden opgeleverd en geven inzicht in de voortgang van de uitvoering van het geactualiseerde plan van aanpak "Verduurzaming CMC". Hieruit blijkt dat het van groot belang is dat het Nza advies (maatregel F3.3.4) spoedig gereed komt.
				4. Als onderdeel van het geactualiseerde plan van aanpak "Verduurzaming CMC", levert de NZa een advies op over de financiële situatie bij het CMC.	31 maart 2022		De NZa zal naar verwachting eind mei en dus later dan de gestelde deadline, haar advies uitbrengen. De opvolging van de aanbevelingen zullen in de uitvoeringsagenda Q3 neerslaan.
THEMA G: ONDERWIJS							
G.1	Een expertgroep uit de vier landen / groep onderwijsexperts uit de vier landen voert een doorlichting uit van het gehele onderwijsbestel, met inbegrip van alle publieke en particuliere betrokken partijen, inclusief de overheid. Hierbij komen in ieder geval aan de orde: - onderwijskwaliteit, lesmethoden en –middelen; - aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt;	G.1.1	Uitvoeren doorlichting op basis van vastgesteld plan van aanpak.	3. Tussenrapportage gereed.	30 april 2022		Het tussenrapport is ver gereed en wordt begin juni afgerond. Er is enige vertraging ontstaan ondanks goede inzet en samenwerking van de inspecties van beide landen.
				4. Eindrapport opgeleverd.	31 oktober 2022		
		G.1.2	Achterstallig onderhoud onderwijshuisvesting aanpakken.	9. Onderhoudsplan inclusief financieringsplan voor de eerste tranche scholen gereed.	31 mei 2022		Onderhoudsplan is gereed.

	- doorstroom tussen ko, po, vo en mbo/ho/wo (al dan niet in Europees Nederland); - doelmatigheid en doeltreffendheid van de onderwijsbekostiging, mitigeren van inefficiënties in het systeem; - versterken van de kwaliteitsverbetering door effectief toezicht door onder andere de inspecties; samenwerking onderwijs- en ontwikkelingsvoorzieningen in de regio (en eventueel Europees Nederland). Hierbij worden in elk geval de onderwijsinspecties van de vier landen betrokken. Op basis van de uitkomsten van de doorlichting worden maatregelen ontwikkeld en geïmplementeerd.			10. Opstellen strategisch huisvestingsplan.	Nader te bepalen		
				11. Achterstallig onderhoud van de eerste tranche scholen is gestart	30 juni 2022		
THEMA H: VERSTERKEN RECHTSSTAAT							
H.1	In het belang van stabiliteit van de openbare orde en veiligheid worden tot nader orde geen bezuinigingen toegepast die de operationele uitvoeringscapaciteit binnen de meest vitale sectoren van de rechtsstaat (Politie, Douane, Landsrecherche, OM, Hof, Kustwacht, gevangeniswezen en de veiligheidsdienst) beperken.	H.1.1			doorlopend		Er wordt onderzocht of de uitvoeringscapaciteit van de meest vitale sectoren van de rechtstaat niet in het gedrang komt i.v.m. mogelijke bezuinigingen. Zie ook de evaluaties onder H1.2.
		H.1.2	Evaluatie formatie, bezetting en begroting genoemde diensten van 2018-2021 om operationele uitvoeringscapaciteit te bepalen.	2. Evaluatie Douane en OM	31 maart 2022		Later dan de deadline, maar wel binnen deze rapportage periode (16 februari 2022 - 15 mei 2022) is de evaluatie opgeleverd. De uitvoeringscapaciteit van de meest vitale sectoren van de rechtstaat worden in samenhang bezien door de minister van Justitie. Met voorrang wordt nu echter gewerkt aan activiteit H.1.2.3.
				3. Inzicht in benodigde personele inzet SDKK (detentie en vreemdelingenbewaring) om de wettelijke taken uit te kunnen voeren.	30 juni 2022		
H.2	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald of en hoe de (fysieke en online) goksector hervormd moet worden. Doelstelling is het verhogen van de inkomsten voor de overheid. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	H.2.1	Dit wordt meegenomen in relatie tot H.19.				
H.9	Landen werken gezamenlijk toe naar een geharmoniseerd niveau van bescherming persoonsgegevens binnen het Koninkrijk middels een Rijkswet. Een plan van aanpak zal worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	H.9.1	Projectfase uitvoeren op basis van vastgesteld plan van aanpak .	4. Concept wetsontwerp gereed.	1 juli 2022		Het concept wetsontwerp wordt voor het JVO van juli 2022 geagendeerd.

H.12	Beheer en toezicht t.a.v. het criminaliteitsfonds wordt op orde gebracht. Curaçao en Sint Maarten volgen de aanbevelingen uit de rapporten van de Raad voor de Rechtshandhaving op. Uiterlijk 1 april 2021 hebben de landen een onafhankelijke organisatie aangewezen die het fonds controleert op het opvolgen van de aanbevelingen en rapporteert of het fonds naar behoren werkt.	H.12.2	Aangewezen onafhankelijke organisatie controleert opvolging aanbevelingen en rapporteert of het fonds naar behoren werkt.	1. Implementatie aanbevelingen worden gemonitord.	Doorlopend		
				2. Bijgestelde realistische planning voor de uitvoering van het plan van aanpak (uit april 2021) is opgesteld door projectgroep	1 mei 2022		Medio mei is de bijgestelde planning ontvangen.
H.17	Curaçao komt met behulp van Defensie voor 1 maart 2021 met een plan van aanpak om de verouderde dienstplichtverordeningen aan te passen en om de CURMIL te professionaliseren, waarbij onder andere de doorstroommogelijkheden van de CURMIL naar de landelijke veiligheidspartners worden verankerd.	H.17.1	Opstellen plan van aanpak gericht op verdere professionalisering van de CURMIL, waar actualisatie van de Dienstplichtverordening een onderdeel van is.	2. Actualiseren dienstplichtverordening.			Curaçao werkt met Defensie aan de actualisering van de dienstplichtverordening. Uitvoering geschiedt in goed overleg. Een specifieker tijdspad wordt nog bepaald.
		H.17.2	Ministeriele regeling met algemene werking toetreden vrouwen tot CURMIL.	1. Vastgestelde ministeriële regeling met als doel verdere modernisering CURMIL	1 augustus 2022		Op 23 februari 2022 is de Raad van Ministers akkoord gegaan met de ministeriele regeling met algemene werking inzake toelating vrouwen tot de Curaçaose Militie.
H.18	Curaçao heeft op 1 april 2021 de benodigde stageplaatsen beschikbaar gesteld ten behoeve van het Sociaal Vormings Traject. Curaçao en Defensie sluiten voor 1 februari 2021 een convenant dat hierop toeziet.	H.18.1	Op basis van een gesloten convenant benodigde leerwerktrajecten beschikbaar stellen.	5. Aanvang SVT traject Defensie Curaçao	1 maart 2022		Het SVT traject is van start gegaan.
				6. Uitvoeringsorganisatie is geselecteerd op grond van openbare aanbesteding.	15 maart 2022		Uitvoeringsorganisatie is geselecteerd.
				7. Financiering gereed houden ten behoeve van arbeidsplaatsen.	31 maart 2022		Financiering is gereserveerd.
				8. Uitvoeringsorganisatie volledig operationeel	1 juni 2022		Er is geen reden om te verwachten dat de deadline niet zal worden gehaald.
				9. Leerwerktrajecten beschikbaar.	1 juli 2022		Er is geen reden om te verwachten dat de deadline niet zal worden gehaald.
H.19	Curaçao komt met een getrapt plan voor de modernisering en hervorming van het aanbod van online-kansspelen. Dit plan bevat tevens een realistisch tijdpad met bijbehorende mijlpalen. De modernisering en hervorming omvat ten minste: 1. Wet- en regelgeving die voorziet in een onafhankelijke toezichthouder op online kansspelen. Zij verstrekt ook licenties en handhaaft indien nodig, waarbij als uiterste interventie de licentie kan worden ingetrokken. 2. Waarborgen dat aanbieders van online kansspelen vanuit Curaçao handelen conform wet- en regelgeving van de landen waarop zij zich richten. 3. Maatregelen om (via de Curaçao Gaming Control Board en de Belastingdienst) de door licentiehouders verschuldigde belastingen en licentievergoedingen te innen.	H.19.1	Uitwerken maatregel deel 1 en deel 2.	3. Advies door TWO en JenV is gegeven aan de NHC. Toets van TWO laat zien dat wetgeving voldoet aan de uitgangspunten van maatregel H2 en H19 van het Landspakket Curaçao.	1 april 2022		Toets en advies is op 1 april 2022 aan NHC gegeven.
				4. Verwerken uitkomsten toets TWO in de LOK, zodat wetgeving voldoet aan de uitgangspunten van H2/H19.	15 mei 2022		Gezien de omvang van de toets en het advies van de TWO en JenV is er meer tijd nodig voor de verwerking van de uitkomsten in de LOK. De verwerking van de toets en het advies wordt voortvarend ter hand genomen en dit is op 1 juli afgerond. De NHC heeft op 16 mei een schriftelijke reactie gegeven op de toets.
				5. Inventarisatie van de lagere regelgeving voortvloeiende uit de LOK is gereed en er is een planning gemaakt voor het opstellen van deze lagere regelgeving.	30 juni 2022		Inventarisatie is gereed (als onderdeel van de toets). Planning moet nog worden opgesteld

				6. De gevolgen van de (lagere regelgeving van de) LOK voor de inrichting van de CGA zijn in kaart gebracht.	Nader te bepalen		Dit wordt gestart als de LOK gereed is.
				7. Er is een goed functionerend online portaal ter registratie van online gaming operators die actief zijn op Curaçao.	1 augustus 2022		Activiteit moet nog starten.
		H.19/ H.2.1	Er zijn waarborgen ingesteld die erop toezien dat het kansspelbeleid in Curaçao voorziet in de bescherming van minderjarigen en andere kwetsbare spelers	1. Onderzoek naar gokverslaving in opdracht van de Curaçao GCB is afgerond.	1 oktober 2022		Activiteit moet nog starten.
				2. Er is lagere regelgeving opgesteld ten behoeve van consumentenbescherming en verslavingspreventie.	Nader te bepalen		Activiteit moet nog starten.

Bijlage A.3: Voortgang Uitvoeringsagenda Sint Maarten op activiteitniveau

Maatregel		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Deadline	Status	Toelichting
THEMA A: FINANCIEEL BEHEER							
A.1	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald hoe de financiële kolom wordt versterkt. Hierbij wordt in ieder geval gekeken naar de financiële en beleidscontrole (centraal en bij de diensten), de auditfunctie, en de positie van de Raad van Advies en de Algemene Rekenkamer. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	A.1.1	Onderzoek naar bestaande financiële werkprocessen, waaronder in ieder geval de processen procure to pay en order to cash, en een inventarisatie van de daarbij gebruikte systemen. Inclusief fit/gap analyse ten behoeve van A.1.2.	4. Concept onderzoeksrapportage gereed en aangeboden aan opdrachtgevers.	1 april 2022		In overleg met het onderzoeksbureau heeft een nadere inhoudelijke verdieping plaatsgevonden waardoor het onderzoek meeromvattender is geworden en langer heeft geduurd. Deze inhoudelijke verdieping heeft positief bijgedragen aan de kwaliteit van het onderzoek en de toepasbaarheid van de onderzoeksresultaten. Een groot deel van de rapportage is inmiddels in concept gereed en besproken. Aan het omvangrijke *order to cash* proces wordt nog gewerkt. Deze wordt naar verwachting op korte termijn afgerond.
				5. Definitieve onderzoeksrapportage opgeleverd.	30 april 2022		Zodra het *order tot cash* proces is afgerond, wordt ook de definitieve onderzoeksrapportage opgeleverd.
				6. Aanbesteding Fit/gap analyse afgerond.	15 april 2022		Door de vertraging in het onderzoek naar de financiële werkprocessen is ook de aanbesteding van de fit/gap analyse vertraagd.
				7. Resterende financiële werkprocessen uitgewerkt.	30 juni 2022		Door de vertraging in het onderzoek naar de financiële werkprocessen is ook de uitwerking van de resterende werkprocessen vertraagd.
				8. Fit/gap analyse uitgevoerd.	30 juni 2022		Door de vertraging in het onderzoek naar de financiële werkprocessen is ook de aanbesteding van de fit/gap analyse vertraagd.
				9. Besluitvorming implementatie nieuw boekhoudsysteem.	31 juli 2022		Door de vertraging in het onderzoek naar de financiële werkprocessen en de fit/gap analyse, zal ook de besluitvorming later plaatsvinden.
		A.1.2	Verkenning mogelijkheden implementatie nieuw boekhoudsysteem.	1. Verkenning vereisten voor een nieuw aan te schaffen boekhoudsysteem voltooid.	Conform planning A.1.1		Zie toelichting A.1.1.
		A.1.3	Doorlichting door Nederland samen met Sint Maarten van de praktijk van het begrotingsproces (met name de voorbereiding en opstelling van de begroting voor het komende jaar en de uitvoering van het lopende jaar (begrotings-wijzigingen): begrotingsproces, begrotingsregels, meerjaren-ramingen (gewone dienst en kapitaaldienst), taken/ verantwoordelijkheden/bevoegdheden en (meest) relevante actoren.	6. Plan van aanpak implementatie quick wins begrotingsproces vastgesteld.	30 mei 2022		Op basis van de aanbevelingen uit het onderzoek wordt gewerkt aan een plan van aanpak.
				7. Plan van aanpak implementatie structurele verbeteringen begrotingsproces vastgesteld.	31 juli 2022		Op basis van de aanbevelingen uit het onderzoek wordt gewerkt aan een plan van aanpak.
		A.1.4	Vaststellen achterstallige jaarrekeningen.	2. Publicatie jaarrekeningen 2017 en 2018.	Zo spoedig mogelijk		Deze zijn gepubliceerd.

				3a. Aanbieden jaarrekening 2019 aan Raad van Advies.	30 april 2022		Jaarrekening is aangeboden aan de Raad van Advies.
				3b. Publicatie jaarrekening 2019.	30 juni 2022		Loopt conform planning.
				4a. Aanbieden jaarrekening 2020 aan Raad van Advies.	30 juni 2022		Loopt conform planning.
				4b. Publicatie jaarrekening 2020.	30 september 2022		Loopt conform planning.
		A.1.5	Op orde brengen van de balans door een opschoning van o.a. posten debiteuren, crediteuren en activa.	3. Opschoning van balansposten afgerond.	1 september 2022		Loopt conform planning.
		A.1.6	Juridisch kader aanpassen als basis om financiële kolom te versterken.	1. Inventarisatie landsverordeningen versterken financiële kolom.	1 maart 2022		Een eerste inventarisatie heeft plaatsgevonden maar een nadere uitwerking is nog noodzakelijk. Hiervoor zal ook geleund worden op de uitkomsten van maatregel A.1.1.
				2. Vervolgstappen naar aanleiding van de inventarisatie worden op een later moment geformuleerd.			Zie toelichting A.1.6.1.
		A.1.7	Onafhankelijke advisering over het verkorten van de doorlooptijd van de oplevering en de controle van de jaarrekening.	2. Plan van aanpak vastgesteld	1 maart 2022		Plan van aanpak is tijdig vastgesteld.
				3. Definitieve onderzoeksrapportage opgeleverd.	30 juni 2022		In verband met de beschikbaarheid van de onderzoekers kan het onderzoek waarschijnlijk pas in juli starten. Hierdoor zal ook opleverdatum verschuiven.
A.2	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald of en hoe het gebruik van betrouwbare statistische informatie en data ten behoeve van beleidsontwikkeling en besluitvorming kan worden versterkt. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	A.2.1	Uitvoeren van een peer review op het Department of Statistics	4. Peer review visit uitgevoerd.	1 mei 2022		De peer review heeft in de week van 11 april plaatsgevonden.
				5. Rapportage opgeleverd.	1 juni 2022		De verwachting is dat de rapportage op tijd gaat worden opgeleverd.
A.3	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald of het subsidiebeleid, de uitvoering en de bestaande subsidierelaties voldoen aan de eisen: rechtmatigheid, legitimiteit, effectiviteit en efficiency. Op basis van de uitkomsten zullen aanpassingen aan beleid en/of uitvoering worden doorgevoerd en onrechtmatig verstrekte subsidies met inachtneming van de wettelijke kaders en rechtsbeginselen (indien proportioneel) worden teruggevorderd.	A.3.0	Dit wordt doorgeschoven naar een volgende uitvoeringsagenda.				

A.4	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald hoe de inkoopfunctie kan worden versterkt, zodat de overheid op een zo doelmatige en effectief mogelijke wijze de inkoop van goederen en diensten kan verrichten. Daarbij zal centralisatie worden overwogen. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	A.4.0	Dit wordt doorgeschoven naar een volgende uitvoeringsagenda.				
A.5	Er wordt een Disaster Risk Management beleid, inclusief een Disaster Risk Financing strategie opgesteld en geïmplementeerd.	A.5.1	Opstellen van Disaster Risk Management beleid.	4. Visie op Disaster Risk Management vastgesteld.	1 april 2022		De conceptversie van de visie is op 1 april opgeleverd. De verwachting is dat de visie binnenkort zal worden vastgesteld.
THEMA B: KOSTEN EN EFFECTIVITEIT PUBLIEKE SECTOR							
B.1	De landen dragen zorg voor de continuïteit van vitale processen, waaronder in ieder geval wordt verstaan: elektriciteit, olievoorziening, internet en datadiensten, drinkwatervoorziening, vlucht- en vliegtuigafhandeling, scheepvaartafhandeling, betalingsverkeer, de hulpdiensten en communicatie daartussen en medische instellingen.	B.1.1	Doorlopend.				
B.2	Op basis van een integrale doorlichting van de (semi-) overheidsbedrijven en overheidsentiteiten naar legitimiteit van publiek aandeelhouderschap (dienen ze publieke belangen/doelen?), effectiviteit (bereiken ze de doelstellingen?) en doelmatigheid zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Doelstelling is het versterken van de governance en van de bedrijfsvoering om (toekomstige) verliezen en daarmee risico's voor de begroting van Sint Maarten te voorkomen. Het is geen doelstelling om te komen tot afstoten dan wel (deels) vervreemden van (semi-) overheidsbedrijven en overheidsentiteiten die een vastgesteld publiek belang dienen.	B.2.2	Uitvoeren doorlichting overheids-nv's	4. Definitieve eindrapportage opgeleverd.	1 oktober 2022		Loopt conform planning.

B.3	Op basis van bestaand en/of aanvullende onderzoek wordt met de landen toegewerkt naar een versterking van het luchtvaartsysteem binnen het Koninkrijksverband. Het kan hierbij gaan om nauwe samenwerking van organisaties en het organiseren van uniforme werkprocessen, conform de internationale veiligheidseisen, waarbij gestuurd wordt op efficiëntie en kostenvermindering.	B.3.1	Afspraken die gemaakt worden in de regiegroep Luchtvaart zijn leidend bij de uitvoering van deze maatregel. Vooralsnog worden geen separate afspraken gemaakt in de uitvoeringsagenda.				Vooralsnog worden geen separate afspraken gemaakt in de uitvoeringsagenda.
B.4	Op basis van een integrale doorlichting zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd om de kwaliteit, effectiviteit en uitvoeringskracht van de overheidsorganisatie te verbeteren, waaronder ook wordt verstaan de slagkracht van de ministeriële staven.	B.4.2	Risicogerichte integrale doorlichting(en)	1. Inventarisatie aanpak voor de integrale doorlichting.	1 juni 2022		Loopt conform planning.
		B.4.3	Versterking wetgevingsfuncties	4. Roadmap acties versterking wetgevingscapaciteit gereed.	1 april 2022		De roadmap was op tijd gereed.
				5. Roadmap versterking wetgevingscapaciteit vastgesteld.	1 mei 2022		De verwachting is dat de roadmap binnenkort zal worden vastgesteld.
B.5	Op basis van onderzoek naar de primaire, secundaire en tertiaire arbeidsvoorwaarden (waaronder overwerkvergoedingen, verlofregelingen, bijzondere beloningen en toeslagen, reizen en reisvergoedingen, etc.) worden voorstellen voor mogelijke versobering ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.5.3	In aanvulling op het vergelijkend onderzoek naar de primaire, secundaire en tertiaire arbeidsvoorwaarden wordt een benchmark onderzoek uitgevoerd waarin de arbeidsvoorwaarden uit de (semi)publieke sector worden vergeleken met de private sector.	2. Plan van aanpak aanvullend benchmark onderzoek vastgesteld.	1 april 2022		De ambtelijke afstemming heeft iets langer geduurd dan voorzien waardoor de vaststelling ook enige vertraging heeft opgelopen. Plan van aanpak is op ambtelijk niveau gefinaliseerd en is ter vaststelling aangeboden aan Sint Maarten.
				3. Aanbesteding aanvullend benchmark onderzoek gestart.	1 april 2022		De offerteaanvraag voor Sint Maarten is nog niet gepubliceerd in afwachting van bestuurlijk akkoord. Zodra de COM positief heeft besloten wordt ook deze offerteaanvraag gepubliceerd.
				4. Aanvullend benchmark onderzoek gestart.	mei 2022		Door de langere doorlooptijd van het ambtelijke afstemmingstraject is enige vertraging opgelopen. Het onderzoek zal naar verwachting in juni 2022 aanvangen.
B.6	In het kader van een optimale personele inzet wordt de formatie, bezetting en daadwerkelijke aanwezigheid en inzetbaarheid van medewerkers van overheid en overheidsorganisaties onderzocht. Indien medewerkers onterecht loon ontvangen worden, afhankelijk van de situatie, maatregelen getroffen (o.a. stopzetten salaris, ontslagtraject).	B.6.2	In het kader van capacity building en capacity retention worden een medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO) en een exit-survey uitgevoerd.	1. Plan van aanpak MTO en exit-survey gereed.	1 april 2022		Medio maart is de offerte voor de uitvoering van het MTO en de exit-survey aan Sint Maarten aangeboden ter akkoord. Onderdeel van de offerte is een impactscan welke als basis zal dienen voor het plan van aanpak. Na herhaaldelijk rappelleren ontving de TWO eind april jl. bericht van Sint Maarten dat niet akkoord gegaan kan worden met de offerte. Om besluitvorming op basis van de juiste argumenten te laten plaatsvinden wordt getracht een overleg te plannen tussen de leverancier en Sint Maarten voor nadere afstemming. Het plan van aanpak en de vaststelling daarvan loopt hierdoor vertraging op.
				2. Plan van aanpak MTO en exit-survey vastgesteld.	1 mei 2022		

				3. Start uitvoering MTO en (periodieke) exit surveys.	1 juni 2022		De beoogde leverancier is gereed om de voorbereidende werkzaamheden voor het medewerkerstevredenheidsonderzoek in Q2 te starten. Gezien de vertraging in het akkoord op de offerte valt te bezien of dit nog haalbaar is.
B.7	Er wordt een aanpak ontwikkeld gericht op het terugdringen en beheersen van de kosten voor externe inhuur.	B.7.0	Dit wordt doorgeschoven naar een volgende uitvoeringsagenda.				
B.8	Op basis van een doorlichting van de HR-functie (beleid, HR-advies, administratie en instrumentarium) worden verbetervoorstellen ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.8.1	Identificeren verbeterpunten op basis van overzicht van de bestaande situatie.	4. Bevindingen en aanbevelingen ten behoeve van de roadmap vastgesteld.	Afhankelijk van afronding aanvullend onderzoek.		Op 1 april jl. ontving de TWO de rapportage van het door Sint Maarten geïnitieerde aanvullende onderzoek. Tijdens een overleg op 22 april jl. is door Sint Maarten toegezegd een inhoudelijke reactie en een vooruitblik op de vervolgstappen binnen enkele dagen via de e-mail toe te sturen. De TWO heeft deze reactie echter nog niet mogen ontvangen. Mede hierdoor is de gelegenheid uitgebleven om gezamenlijk de conclusies uit het rapport in het licht van de eerdere bevindingen en aanbevelingen te plaatsen waarna de roadmap kan worden vastgesteld.
		B.8.2	Implementeren aanbevelingen ten aanzien van geïdentificeerde verbeterpunten in de Roadmap.	1. Plan van aanpak implementatie verbeterpunten (inclusief financiële dekking) gereed.	1 april 2022		Door de aanhoudende vertraging met de oplevering van het rapport van het aanvullende onderzoek en daarmee de vaststelling van de roadmap, is nog geen gelegenheid geweest om gezamenlijk vervolgstappen overeen te komen.
				2. Plan van aanpak implementatie verbeterpunten (inclusief financiële dekking) vastgesteld.	1 mei 2022		
B.9	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek wordt strategisch personeelsbeleid ontwikkeld. Hieronder wordt in ieder geval verstaan: - een strategische personeelsplanning i.r.t. de uitkomsten van de doorlichting onder B.4; - invoer van een prestatie-management systeem binnen het ambtelijk apparaat; - het beperken van de politieke invloed op personeelsaangelegenheden.	B.9.1	Identificeren verbeterpunten op basis van overzicht van de bestaande situatie.	4. Bevindingen en aanbevelingen ten behoeve van de roadmap vastgesteld.	Afhankelijk van afronding aanvullend onderzoek.		zie B.8.1
		B.9.2	Implementeren aanbevelingen ten aanzien van geïdentificeerde verbeterpunten in de Roadmap.	1. Plan van aanpak implementatie verbeterpunten (inclusief financiële dekking) gereed.	1 april 2022		Zie B.8.2
				2. Plan van aanpak implementatie verbeterpunten (inclusief financiële dekking) vastgesteld.	1 mei 2022		Zie B.8.2
B.10	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zullen de behoefte en kosten met betrekking tot huisvesting inzichtelijk worden gemaakt en mogelijkheden tot kostenverlaging en verbeteringen worden onderzocht en, indien aanwezig, worden doorgevoerd. Beoogd is een kostenreductie van 20% in 5 jaar (begroting 2020 als ijkpunt) die verwerkt is in de begroting voor 2025.	B.10.2	Implementatieplan kostenverlaging en verbeteringen ten aanzien van huisvesting.	2. Roadmap gereed.	1 april 2022		De roadmap was op tijd gereed.
				3. Roadmap vastgesteld.	1 mei 2022		De verwachting is dat de roadmap binnenkort wordt vastgesteld.
				4. Plan van Aanpak gereed.	1 oktober 2022		Loopt conform planning.
				5. Plan van aanpak vastgesteld.	1 november 2022		Loopt conform planning.

B.11	In het kader van een efficiënte overheid zullen de mogelijkheden voor een digitale overheidsomgeving en digitale dienstverlening worden onderzocht. Op basis van een onderzoek zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.11.0	Dit wordt doorgeschoven naar een volgende uitvoeringsagenda.				
B.14	Sint Maarten zal voldoen aan de richtlijnen van het CFATF met betrekking tot bestrijding van fraude en witwassen. Er wordt een plan van aanpak opgesteld en geïmplementeerd.	B.14.1	Plan van aanpak National Risk Assessment (NRA).	2. Plan van aanpak NRA gereed.	1 maart 2022		Het plan van aanpak is al enige tijd gereed. Ambtelijk akkoord vanuit Sint Maarten op laatste wijzigingen bleef lang uit. Afstemming heeft uiteindelijk plaatsgevonden.
				3. Plan van aanpak NRA vastgesteld.	1 april 2022		Plan van aanpak is aangeboden ter vaststelling.
		B.14.2	Uitvoering National Risk Assessment (NRA).	1. voortgangsrapportage eerste kwartaal 2022.	1 mei 2022		Het advies voor het contract met de consultant die het NRA gaat uitvoeren ligt ter ondertekening bij de minister van Justitie. Hierna zal direct worden aangevangen met de opdracht. Om deze reden is ook nog geen voortgangsrapportage opgeleverd.
				2. Voortgangsrapportage tweede kwartaal 2022.	juli 2022		Voortgangsrapportage wordt op tijd verwacht.
				3. Uitvoering fase 1 en 2.1 en 2.2 uit plan van aanpak gereed.	september 2022		Op dit moment is nog geen verwachting te geven over de haalbaarheid gezien de vertraging bij de aanvang van de opdracht.
		B.14.3	Plan van aanpak voorbereiding CFATF Mutual Evaluation	1. Plan van aanpak voorbereiding ME vastgesteld.	1 april 2022		Plan van aanpak is aangeboden ter vaststelling.
		B.14.4	Uitvoering voorbereiding inventarisatie Mutual Evaluation.	1. Voortgangsrapportage tweede kwartaal 2022.	juli 2022		Voortgangsrapportage wordt op tijd verwacht.
B.15	Om de corporate governance van overheidsbedrijven te verbeteren zal het "protocol corporate governance (2020)" (wettelijk) worden vastgelegd en zullen de adviezen van de taskforce corporate governance (2020) worden geïmplementeerd.	B.15.2	Uitvoeren implementatieplan.	5. Voortgangsrapportage 3 ingediend waaruit blijkt dat uitvoering van het implementatieplan in voldoende mate conform planning verloopt.	15 mei 2022		De voortgangsrapportage is op tijd opgeleverd.
THEMA C: BELASTINGEN							
C.1	Om inkomsten te verhogen en het stelsel robuuster en eenvoudiger te maken zal een integrale doorlichting worden uitgevoerd van het fiscale stelsel inclusief de inkomstenbelasting. De volgende voorstellen zullen worden meegewogen: - Verbreding van de belastingbasis, verschuiving van directe naar indirecte	C.1.1	Doorlichting van het fiscale stelsel met als doel te komen tot een advies ten aanzien van een stelselhervorming gericht op vereenvoudiging van het stelsel, beperking van bestuurlijke inmenging en een verbreding van de belastinggrondslag.	3. IMF heeft advies uitgebracht ten aanzien van een stelselhervorming. Deze adviezen worden nader uitgewerkt (C.1.2). Op basis hiervan worden mogelijk nadere vragen voorgelegd aan een onderzoeksbureau.	Voorleggen van nadere vragen wordt doorgeschoven naar een volgende uitvoeringsagenda.		

	belastingen en invoering VAT/BTW van 12,5 procent, conform voorstellen van de Fiscal Affairs Department (FAD) van het IMF of ABB conform fiscaal stelsel Caribisch Nederland. - Maatregelen gericht op substantiële vermindering van belastinguitgaven en bijdragen/overdrachten aan derden. - Beperken bestuurlijke inmenging/discretionaire bevoegdheden van zowel ambtenaren als bestuurders (m.b.t. aftrekposten, 'tax holidays'). Op basis van de doorlichting en adviezen zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Rekening zal gehouden worden met internationale regels van o.a. de OECD.	C.1.2	Vormgeven richtingen ten aanzien van de hervorming van het fiscale stelsel op basis van de aanbevelingen van het IMF en de eerdere voorstellen van Sint Maarten.	1. Beslisnotitie ten aanzien van stelselhervorming vastgesteld in de Ministerraad van Sint Maarten.	1 april 2022		Het position paper is behandeld in de Ministerraad van Sint Maarten en vastgesteld.
				2. Beslisnotitie ten aanzien van stelselhervorming behandeld in de Staten van Sint Maarten.	Zo spoedig mogelijk		Het position paper wordt eind juni geagendeerd ter bespreking in de Staten van Sint Maarten.
C.2	De Belastingdienst zal benodigde gegevens van de bancaire sector gaan ontvangen, voor zover dat nog niet gebeurt.	C.2.2	Start informatie-uitwisseling.	1. Start informatie delen.	1 september 2022		Voorbereidingen verlopen conform planning.
				2. Start informatie ontvangen.	1 september 2022		
C.3	Compliance-programma's worden voortgezet/opgesteld.	C.3.1	Wordt meegenomen in fase 2 van C.4.				Zie C.4.
C.4	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek wordt bepaald of en hoe de Belastingdienst kan worden geoptimaliseerd en gemoderniseerd, dusdanig dat belastinginning effectief en efficiënt kan plaatsvinden. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	C.4.1	Fase 1: Uitvoeren van enkele quick reviews naar geïdentificeerde bottlenecks en quick wins.	4. Onderzoeksopdrachten aanbesteed ten aanzien van: (a) onderzoek personele capaciteit en (b) onderzoek behoefte ICT-ondersteuning.	1 april 2022		Cartac heeft een Technical assistance review uitgevoerd naar de ICT behoefte. Vervolgstappen vanuit de aanbevelingen worden uitgewerkt en opgevolgd. Binnen de review naar de personele capaciteit wordt in samenwerking met de Belastingdienst Nederland een leer-werktraject verkend en waar mogelijk uitgewerkt. Daarbij wordt tevens stilgestaan bij de (personele) capaciteitsbehoefte.
				5. Uitvoeren sustainability assessment.	Q2 2022		CARTAC heeft een sustainability assessment uitgevoerd en de resultaten hiervan verwerkt in een TA report voor de Belastingdienst Sint Maarten over investment en sustainability.
				6. Uitwerken leerwerktraject en opstellen van een voorstel.	Q2 2022		Inventarisatie van de behoefte is uitgevoerd en potentiële samenwerkingspartijen worden geïnventariseerd.
				7. Voorstel leerwerktraject vastgesteld.	Q2 2022		
		C.4.2	Aanschaf online portal voor de invoer van de belastingmiddelen loonbelasting, Inkomstenbelasting en Belasting op bedrijfsomzetten.	4. Onderzoek (quick review) ten aanzien van aanschaf portal gestart.	1 maart 2022		Onderzoek is afgerond.
				5. Onderzoek (quick review) ten aanzien van aanschaf portal afgerond.	1 mei 2022		Onderzoek is afgerond.
		C.4.3	Opschonen van de CRIB-bestanden waarbij foutieve NAW-gegevens worden hersteld, relaties tussen entiteiten correct worden geregistreerd, personen die onterecht op actief staan worden gecorrigeerd.				Zie C.4.4.5

		C.4.4	'Quick win'-maatregelen: voorbereiden en uitvoeren van (a) opschoning databestanden (zie C.4.3), (b) wegwerken achterstanden en (c) versneld innen en invorderen van achterstallige bedragen	5. Voortgangsrapportage ten aanzien van de uitvoering van de quick wins inclusief reflectie.	1 maart 2022		De uitvoering van de Quick wins komt op gang. Echter, door verschillende vertragingen in de randvoorwaarden (huisvesting, beschikbaarheid personeel etc.) is de uitvoering van de Quick wins nog niet op het beoogde niveau. Sint Maarten en de TWO moeten in samenspraak met de programmamanager voor de Belastingdienst, gezamenlijk de planning en de gekozen strategie heroverwegen.
				6. Voortgangsrapportage tweede kwartaal ten aanzien van de uitvoering van de quick wins inclusief reflectie.	juli 2022		Verwacht wordt dat de voortgangsrapportage de benodigde bijsturing tegelijkertijd kritische review op de haalbaarheid van de huidige planning en strategie zal adresseren.
C.5	Er wordt een Belastingregeling voor Nederland en Sint Maarten overeengekomen, in lijn met minimum Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) voorwaarden waarbij o.a. wordt gekeken naar het voorkomen mogelijke winstverschuivingen.	C.5.1	Overeenkomen onderlinge regeling tussen Nederland en Sint Maarten	1. Ambtelijke overeenstemming over inhoud en behandeling in Rijksministerraad.	1 juli 2022		Het Nederlandse ministerie van Financiën heeft voorgesteld om in de maand mei de onderhandelingen met Sint Maarten te starten. Sint Maarten heeft hierop aangegeven dat zij nog geen afspraken kunnen maken over data omdat de review van de conceptwetgeving en de daaruit voortvloeiende voorstellen eerst dienen te worden voorgelegd aan de Ministerraad van Sint Maarten. E.e.a. heeft tot gevolg dat de deadline van 1 juli a.s. waarschijnlijk niet gehaald zal worden.
C.6	Wetgeving ten behoeve van ondertekening en inwerkingtreding Establishment Agreement Wereldbank wordt aangenomen en geïmplementeerd.	C.6.1	Implementatie wetgeving (belastingparagraaf) Establishment Agreement Wereldbank.	3. Wetgevingsconcepten en Nader Rapport tezamen met een advies via de Dienst Buitenlandse Betrekkingen verstuurd aan de Ministerraad (MR) voor goedkeuring/besluit.	Zo spoedig mogelijk		De openbare vergadering in de Staten over de wijziging van de belastinglandsverordeningen heeft nog niet plaatsgevonden omdat de Staten de nota niet tijdig gereed hadden. De vergadering staat voor medio mei a.s. geagendeerd.
THEMA D: FINANCIËLE SECTOR							
D.1	Er wordt een integrale doorlichting van de financiële sector uitgevoerd door een externe onafhankelijke partij. Op basis van de uitkomsten van deze doorlichting worden maatregelen geformuleerd om tekortkomingen te adresseren.	D.1.1	Op zo kort mogelijke termijn volledig invulling geven aan maatregelen om tekortkomingen te adresseren naar aanleiding van aanbevelingen van het IMF inzake de financiële sector van de monetaire unie Curaçao-Sint Maarten.	2. Voortgang van de uitvoering van de aanbevelingen van het IMF monitoren en bijsturen waar nodig.	doorlopend		De aanbevelingen van het IMF inzake de financiële sector van de monetaire unie Curaçao - Sint Maarten, zijn door de CBCS verwerkt in een hervormingsprogramma. De uitvoering hiervan heeft voldoende voortgang.
D.2	Er wordt een integrale doorlichting van het stelsel van toezicht (wet- en regelgeving, toezichtbeleid) op de financiële markten uitgevoerd door een externe onafhankelijke partij. Op basis van de uitkomsten van deze doorlichting worden maatregelen geformuleerd om tekortkomingen te adresseren.	D.2.1	Op zo kort mogelijke termijn volledig invulling geven aan maatregelen om tekortkomingen te adresseren naar aanleiding van aanbevelingen van het IMF inzake de financiële sector van de monetaire unie Curaçao-Sint Maarten.	2. Voortgang van de uitvoering van de aanbevelingen van het IMF monitoren en bijsturen waar nodig. Bij de verdere uitvoering van het hervormingsprogramma door de CBCS zullen in lijn met de aanbevelingen van het IMF de transitie naar risico-gebaseerd toezicht en de versterking van	doorlopend		De aanbevelingen van het IMF inzake de financiële sector van de monetaire unie Curaçao - Sint Maarten, zijn door de CBCS verwerkt in een hervormingsprogramma. De uitvoering hiervan heeft voldoende voortgang.

				toezichthandhaving worden geprioriteerd.			
D.3	Er wordt een onderzoek uitgevoerd naar de maatschappelijke kosten van de eigen munt versus dollarisatie door een externe onafhankelijke partij. Besluit over wenselijke monetaire structuur. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek zullen de maatregelen worden bepaald en geïmplementeerd.	D.3.1	Onderzoek naar dollarisatie door IMF.	2. CBCS zal op basis van de bevindingen van het IMF-rapport over de voor- en nadelen van de dollarisatie als eerste follow-up analyseren hoe de mogelijke nadelen die samenhangen met het hebben van een eigen munt in de landencontext het beste kunnen worden ondervangen.	Eind 2022		CBCS heeft een position paper opgesteld en werkt aan een meer diepgaande analyse van hoe de mogelijke nadelen die samenhangen met het hebben van een eigen munt in de landencontext het beste kunnen worden ondervangen. Gezien de complexiteit van het vraagstuk ligt de deadline op eind 2022. Er zijn thans geen signalen dat deze niet zal worden gehaald.
D.4	Er vindt modernisering plaats van bekende tekortkomingen in wet- en regelgeving, in ieder geval invoering Depositogarantiestelsel DGS en modernisering resolutieraamwerk). Overzicht van welke wetgeving zou moeten worden aangepast, vervolgens aanpassing, besluitvorming en implementatie van de wetgeving.	D.4.1	Voortzetting plan van aanpak CBCS, ontwikkeling wetgevingskalender en afspraken met WJZ over versterking wetgevingscapaciteit.	2. Wetgevingskalender implementeren. Bij de verdere uitvoering van het hervormingsprogramma door de CBCS zullen in lijn met de aanbevelingen van het IMF zal bij de verdere uitvoering de modernisering van het resolutieraamwerk worden geprioriteerd. Daarnaast zal CBCS een roadmap ontwikkelen voor het adresseren van de resultaten van het geplande asset quality review.	doorlopend		De aanbevelingen van het IMF inzake de financiële sector van de monetaire unie Curaçao - Sint Maarten, zijn door de CBCS verwerkt in een hervormingsprogramma. De uitvoering hiervan heeft voldoende voortgang.
D.5	De governance van de CBCS wordt versterkt, conform internationale best practices waaronder door het scheiden van verschillende taken binnen de CBCS.	D.5.2	Op zo kort mogelijke termijn volledig invulling geven aan maatregelen om tekortkomingen te adresseren naar aanleiding van aanbevelingen van het IMF inzake de interne organisatie van de CBCS.	1. Voortgang aanbevelingen naar aanleiding van review interne organisatie monitoren. Bij de opvolging van de aanbevelingen uit het IMF-rapport staat de absolute onafhankelijkheid van de CBCS voorop.	doorlopend		Het onderzoek van het IMF is afgerond en er wordt gewerkt aan de opvolging van de aanbevelingen.
THEMA E: ECONOMISCHE HERVORMINGEN							
E.1	Er zal een integrale analyse van het huidige arbeidsmarktbeleid, wet- en regelgeving worden uitgevoerd op basis waarvan het arbeidsmarktbeleid wordt geactualiseerd en gemoderniseerd. Maatregelen als arbeidstijdverkorting, deeltijdwerken, contracten voor bepaalde tijd, versoepelen ontslagrecht, wegnemen belemmeringen voor aannemen buitenlandse arbeidskrachten, illegale tewerkstelling en bestrijding van de jeugdwerkloosheid zullen in de analyse worden betrokken. Op basis van de analyse worden voorstellen ontwikkeld en geïmplementeerd.	E.1.1	Onderzoek huidige arbeidsmarktbeleid en wet- en regelgeving.	7. Tussenrapportage onderzoek gereed.	15 mei 2022		De eerste tussenrapportage is opgeleverd en besproken. Planning voor interim toetsing van de aanbevelingen vindt reeds plaats.

E.2	De informele economie en illegale arbeid wordt tegengegaan. Op basis van onderzoek naar de omvang van de informele economie zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	E.2.0	Dit wordt doorgeschoven naar een volgende uitvoeringsagenda.				
E.3	Illegale tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten wordt tegengegaan. Er zal onderzoek worden gedaan naar illegale tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten. Op basis van de resultaten en aanbevelingen worden voorstellen ontwikkeld en geïmplementeerd.	E.3.2	Implementatieplannen voor maatregelen tegengaan illegale tewerkstelling vaststellen.	8. Plan voor aanvullend onderzoek (inclusief gap-analyse) gereed.	1 november 2022		Deze activiteit start in het najaar (zie UA Q2).
				9. Agenda kortetermijnmaatregelen gereed, inclusief consultatie sociale partners.	1 mei 2022		De eerste set korte termijn maatregelen is geformuleerd, consultatie sociale partners zal - waar nodig - plaatsvinden in samenhang met E1 en E4.
				10. Implementatieplan kortetermijnmaatregelen gereed	1 september 2022		
				11. Implementatieplan kortetermijnmaatregelen vastgesteld.	1 oktober 2022		
E.4	Bewerkstelligd wordt dat het stelsel van sociale zekerheid een activeringsfunctie zal hebben, met de juiste prikkels, waarbij tevens zorggedragen wordt voor adequaat sociaal vangnet. Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Bezien in samenhang met de maatregelen omtrent de hervorming van de arbeidsmarkt.	E.4.1	Onderzoek naar stelsel van sociale zekerheid.	6. Aanbestedingsproces afgerond.	2de kwartaal 2022		De aanbesteding heeft plaatsgevonden, evenals de "kick-off" met de uitvoerende partij.
E.5	Sint Maarten verhoogt de pensioengerechtigde leeftijd naar 66 (in 2025) tenzij uit onafhankelijk onderzoek blijkt dat een verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd naar 66 jaar in 2025 niet realistisch is en er alternatieve voorstellen zijn met hetzelfde budgettaire effect. Een onafhankelijk economisch instituut (aangewezen door TWO in overleg met het land) brengt in kaart wat de structurele budgettaire effecten zijn voor de betaalbaarheid van de pensioenen en sociale zekerheid als de pensioengerechtigde leeftijd wordt verhoogd naar 66 jaar in 2025 en verder verhoogd zou worden door koppeling aan de levensverwachting en rekent de alternatieve voorstellen door. De uitkomsten worden voorgelegd aan Sint Maarten en Nederland waarna in overleg bekeken wordt hoe er invulling wordt gegeven aan de onderzoeksresultaten.	E.5.0	Dit wordt doorgeschoven naar een volgende uitvoeringsagenda.				

E.6	Ondernemerschap en het investeringsklimaat zullen worden bevorderd. Daarbij is o.a. van belang dat het vergunningenstelsel wordt geoptimaliseerd, de costs of doing business worden verlaagd, en bureaucratie (red tape) wordt weggenomen. Op basis van een integrale doorlichting van (o.a.) wet- en regelgeving zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	E.6.1	Onderzoek (nulmeting) ondernemerschap- en investeringsklimaat.	6. Overzicht prioritering van projecten uit de aanbevelingen naar aanleiding van de doorlichting gereed, rekening houdend met de haalbaarheid.	1 mei 2022		De TWO heeft geen (concept) overzicht ontvangen van Sint Maarten ten aanzien van de prioritering. Ondanks herhaaldelijk verzoek om een afspraak om de prioritering van de aanbevelingen te bespreken kon vanuit Sint Maartense zijde pas medio mei een afspraak gepland worden.
E.7	Ontwikkelen en implementeren grondbeleid en ruimtelijk ordeningsbeleid.	E.7.1	Ontwikkelen van een road map met drie pijlers: 1. ruimtelijke ordening beleid; 2. erfpacht beleid; 3. wegwerken financiële achterstanden.	1. Roadmap gereed.	1 maart 2022		De roadmap is op tijd opgeleverd.
				2. Roadmap vastgesteld.	1 april 2022		De roadmap is vastgesteld.
				3. Plan van Aanpak gereed	1 oktober 2022		Er is gestart met het opstellen van het plan van aanpak.
				4. Plan van Aanpak vastgesteld.	1 november 2022		Er is gestart met het opstellen van het plan van aanpak.
THEMA F: ZORG							
F.1	Om COVID-19 te kunnen beheersen en beheersbaar te houden worden de adviezen van het OMT Cariben (24 april 2020 en 3 juni 2020) doorgevoerd, waaronder in ieder geval de volgende maatregelen: - op peil houden beschikbare IC-capaciteit; - versterken diensten publieke gezondheid (o.a. i.v.m. bron- en contactonderzoek) - op voorraad houden van voldoende persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM); - vergoten en op peil houden testcapaciteit; - invoeren syndroom surveillance; - garanderen voldoende air-ambulance capaciteit; - Aankoop COVID vaccin en doorvoeren vaccinatieprogramma (vanaf beschikbaar zijn vaccin).	F.1.1	Doorlopend.				Sint Maarten werkt, met ondersteuning van VWS, aan het beheersen en bestrijden van de (gevolgen van) COVID-19. Dit is een doorlopende activiteit.
F.2	In het kader van doelmatigheid worden overbodige dubbelingen in het zorgaanbod van de verschillende ziekenhuizen en ander inefficiënties in kaart gebracht en teruggedrongen, middels opstellen en uitvoeren plan samenwerking regionale ziekenhuizen	F.2.1	Uitvoering afspraken vierlandenoverleg januari 2022.	1. Oprichting van DCHA als rechtspersoon	30 juni 2022		Oprichtingsakte is afgerond.
				2. Opening rekening door DCHA waarop de landen hun respectievelijke geldbijdragen kunnen storten	30 juni 2022		De rekening wordt geopend zodra de coöperatie formeel is opgericht.

	Caribisch gebied Koninkrijk en maken bestuurlijke afspraken, waaronder in ieder geval wordt verstaan: – reduceren van het aantal medische uitzendingen naar derde landen door uitbreiding van zorgaanbod binnen het Caribisch gebied van het Koninkrijk (top-specialistische zorg); – gezamenlijke inkoop medicatie, middelen, materialen en apparatuur; – regionaal opleiden en capaciteitsplanning van zorgpersoneel (kosten opleiding reduceren door minder opleiden in het buitenland); – rationalisering laboratoriumzorg en reductie aantal laboratoria; – medische specialisten die verzekerde zorg leveren in loondienst van ziekenhuizen (sterfhuisconstructie); – versterken samenwerking eerstelijnszorg en tweedelijnszorg; – herijken bekostigingswijze en tarieven tweedelijnszorg samen met zorgverzekeraars en Nederlandse zorgautoriteit.			3. Opstellen, afronden en operationaliseren projectplan DCHA	30 juni 2022		Indien tijdens het bestuurlijk 4 landenoverleg van 20 – 24 juni een formele GO is gegeven voor de oprichting van de DCHA, zal gestart worden met uitvoer van het plan van aanpak. Indien tijdens het bestuurlijk 4 landenoverleg een formele NO GO is gegeven, zullen de vervolgacties zoals afgesproken tijdens het bestuurlijke 4 landenoverleg ingezet worden.
F.3	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek naar de doelmatigheid (inclusief bekostiging) en effectiviteit van de zorg en de uitkomsten van maatregel F.2 zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Gedacht kan worden aan herijken verzekeringspakket en invoeren van eigen betalingen.	F.3.1	Opstellen plan van aanpak met als doel het verhogen van de doelmatigheid en effectiviteit van de zorg op lange termijn (General Health Insurance).	4. Aanbesteding van de opdrachten aan projectmanager, wetgevingsjurist, update financieel model afgerond.	1 maart 2022		De drie contracten zijn nog niet afgesloten. Met name uitblijven van de aanbesteding van de projectmanager veroorzaakt sterke vertraging in de navolgende activiteiten.
				5. De LB-hams goedgekeurd door de minister van VSA en naar SER gestuurd (actie 1.5 PvA)	30 april 2022		Proces van formulering van concept wetgeving is onderbroken door het uitblijven van het contract voor de wetgevingsjurist.
				6. Knelpuntenrapportages afgerond voor SZV en Belastingdienst (actie 2.a.2 en 2.b.2 van het PvA)	30 april 2022		Zie punt 4.
				7. Knelpuntenrapportage voorlichting richting werknemers afgerond (actie 3.2 PvA)	30 april 2022		Zie punt 4.
				8. Publiekscampagne plan gereed (actie 4.1 PvA).	1 april 2022		Zie punt 4.
		F.3.2	Opstellen plan van aanpak met als doel het verhogen van de houdbaarheid van het zorgstelsel op de korte termijn, waarbij in ieder geval wordt gekeken naar het uitvoeren van behoefteraming zorginstellingen, efficiënte inkoop medicijnen en preventieve zorg.	2. Plan van aanpak gereed.	1 april 2022		Concept plan van aanpak is geformuleerd, de communicatieproblemen die vertraging veroorzaakten zijn inmiddels opgelost.
				3. Plan van aanpak vastgesteld.	1 mei 2022		Zie punt 2.
				6. Wijziging ZV/OV loongrenzen van kracht.	Zo spoedig mogelijk		De wetswijziging is door het parlement aanvaard en de SZV is bezig de wijzigingen door te voeren.

THEMA G: ONDERWIJS							
G.1	Een expertgroep uit de vier landen / groep onderwijsexperts uit de vier landen voert een doorlichting uit van het gehele onderwijsbestel, met inbegrip van alle publieke en particuliere betrokken partijen, inclusief de overheid. Hierbij komen in ieder geval aan de orde: - onderwijskwaliteit, lesmethoden en –middelen; - aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt; - doorstroom tussen ko, po, vo en mbo/ho/wo (al dan niet in Europees Nederland); - doelmatigheid en doeltreffendheid van de onderwijsbekostiging, mitigeren van inefficiënties in het systeem; - versterken van de kwaliteitsverbetering door effectief toezicht door onder andere de inspecties; samenwerking onderwijs- en ontwikkelingsvoorzieningen in de regio (en eventueel Europees Nederland). Hierbij worden in elk geval de onderwijsinspecties van de vier landen betrokken. Op basis van de uitkomsten van de doorlichting worden maatregelen ontwikkeld en geïmplementeerd.	G.1.1	Doorlichting van het onderwijsbestel.	5. Eindrapportage gereed.	1 oktober 2022		De voortgang loopt conform planning.
THEMA H: VERSTERKEN RECHTSSTAAT							
H.1	In het belang van stabiliteit van de openbare orde en veiligheid worden tot nader orde geen bezuinigingen toegepast die de operationele uitvoeringscapaciteit binnen de meest vitale sectoren van de rechtsstaat (Politie, Douane, Landsrecherche, OM, Hof, Kustwacht, gevangeniswezen en de veiligheidsdienst) beperken.	H.1.1	Doorlopend.				
H.2	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald of en hoe de (fysieke en online) goksector hervormd moet worden. Doelstelling is het verhogen van de inkomsten voor de overheid. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	H.2.2	Implementatie van Plan van Aanpak	3. Visiedocument vastgesteld (actie 2.2 en 2.3 uit Plan van Aanpak).	1 april 2022		Het visie document is opgeleverd en vastgesteld.
				4. Actieplannen vastgesteld voor doel 2 (Elevate and control the quality of gaming and gambling) en 4 (Create an effective and efficient regulatory body and framework to safeguard the integrity of the gaming and gambling industry) (actie 2.4 uit Plan van Aanpak).	1 mei 2022		De twee actieplannen zijn opgeleverd en worden naar verwachting op korte termijn vastgesteld.

H.9	Landen werken gezamenlijk toe naar een geharmoniseerd niveau van bescherming persoonsgegevens binnen het Koninkrijk middels een Rijkswet. Een plan van aanpak zal worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	H.9.1	Projectfase uitvoeren op basis van vastgesteld plan van aanpak.	4. Concept-wetsontwerp.	1 juli 2022		De voortgang loopt conform planning.
H.12	Beheer en toezicht t.a.v. het criminaliteitsfonds wordt op orde gebracht. Curaçao en Sint Maarten volgen de aanbevelingen uit de rapporten van de Raad voor de Rechtshandhaving op. Uiterlijk 1 april 2021 hebben de landen een onafhankelijke organisatie aangewezen die het fonds controleert op het opvolgen van de aanbevelingen en rapporteert of het fonds naar behoren werkt.	H.12.1	Opvolgen aanbevelingen uit de rapporten van de Raad voor de Rechtshandhaving m.b.t. het criminaliteitsfonds.	5. Het beleidsplan 2023 Criminaliteitsfonds is vastgesteld.	1 april 2022		Het goedkeuren van het Plan van Aanpak heeft aan de kant van SXM vertraging opgelopen. Voorts is het ministerie van BZK laat met het opzetten van een kick off meeting. De start van het project heeft daarom aanzienlijke vertraging opgelopen.
				6. Handboek Crimefonds is vastgesteld.	1 april 2022		Idem
				7. Financiële administratie is ingericht.	1 april 2022		Idem
				8. Een uitvoeringsorganisatie is opgericht en ingewerkt.	1 juni 2022		Idem
				9. Een stuurgroep Misdaadbestrijding is opgericht en ingericht.	1 augustus 2022		Idem
				10. Evaluatie afgerond en project afgesloten.	1 september 2022		Idem
H.20	Om de detentieomstandigheden te verbeteren zal Sint Maarten in overleg met Nederland de gemaakte afspraken verbetermaatregelen uit 2018 uitvoeren en zo nodig de hiervoor benodigde middelen vrijmaken en in de begroting opnemen.	H.20.1	Realiseren verbetermaatregelen.	1. Verbetermaatregelen gerealiseerd.	31 augustus 2022		De voortgang loopt conform planning.
H.21	Om te voldoen aan de (internationale) eisen m.b.t. detentie zal Sint Maarten voor 15 februari 2021 met Nederland UNOPS de opdracht geven tot een vooronderzoek om te komen tot een lange termijn plan voor de detentiesituatie op Sint Maarten.	H.21.1	Opzetten Trustfund en bijbehorende arrangement(s) door UNOPS, met Nederland als donor en Sint Maarten met eigen bijdrage in Trustfund.	1. Trustfund opgezet en bijbehorende arrangement(s) getekend door UNOPS, SXM en BZK.			Er wordt door alle partijen voorspoedig gewerkt aan het opstellen van de arrangementen.

Bijlage B: Zienswijzen van de Landen op Uitvoeringsrapportage

Bijlage B.1: Zienswijze Aruba

Bijlage B.2: Zienswijze Curaçao

Bijlage B.3: Zienswijze Sint Maarten

Minister - President
Minister van Algemene Zaken

Gobierno di Aruba
L.G Smith Blvd. 76
Oranjestad, Aruba
Tel. (297) 528 4900

Zienswijze

Van: het Land Aruba

Datum: 26 mei 2022

Onderwerp: zienswijze van Land Aruba op de uitvoeringsrapportage van het landspakket no. 2 2022

Inleiding:

In het jaar 2020 heeft het Land Aruba een onderlinge regeling met Nederland gesloten als voorwaarde voor het ontvangen van de nodige liquiditeitssteun in de vorm van een kortlopende lening. Dit naar aanleiding van de COVID-19 pandemie. Aruba blijft zich inzetten bij het nakomen van de gemaakte afspraken.

Weer op eigen benen staan en sterker uit de crisis komen is een uitgangspunt voor Aruba. Hierbij dient gekeken te worden naar op duurzame en verantwoorde wijze doorvoeren van de hervormingen, rekening houdend met de draagkracht van de Arubaanse instituties en de Arubaanse samenleving. Een bijkomende uitdaging in dit verlengde is de wereldwijde afname in koopkracht en toename van prijzen naar aanleiding van o.a. de COVID-19 pandemie en de oorlog in Oekraïne. De afgesproken hervormingen dienen doorgevoerd te worden rekening houdend met het voornoemde.

De afgelopen periode kenmerkt zich door een hechte samenwerking tussen het ambtelijk team van Aruba, waaronder de Tijdelijke Werkorganisatie Aruba (TWO-AUA), en de Tijdelijke Werkorganisatie Nederland. De nieuwe ingeslagen weg wordt als zeer constructief ervaren, waarbij er intensief gewerkt wordt aan de zogenoemde *roadmaps* waarin een lange termijn visie wordt ontwikkeld inclusief concrete acties voor het realiseren van de hervormingen. De focus op kwaliteit en duurzaamheid wordt door Aruba toegejuicht.

Gobierno di Aruba
L.G Smith Blvd. 76
Oranjestad, Aruba
Tel. (297) 528 4900

Enkele aandachtspunten die gedurende de afgelopen periode zijn geïdentificeerd worden hierna nader beschreven.

Aandachtspunten:

- **Hervorming belastingstelsel C1**
  - Het hervormen van het belastingstelsel is een ingrijpende maatregel die zorgvuldigheid vergt. In dit verlengde zijn o.a. consultatiesessies gehouden met verschillende stakeholders om inzichten te verkrijgen en draagvlak te creëren. Daarbij is van belang om aan te geven dat voor de regering van Aruba een belastingstelsel moet worden doorgevoerd dat breed gedragen kan worden. Dit betekent dat er ruimte gelaten moet worden voor de nodige bijstelling op basis van nieuwe inzichten, zoals die verkregen gedurende de consultatiesessies. Dit met behoud van een slagvaardige werkwijze.
  - Noemenswaardig is dat de advisering door het IMF en COHO ervan uitgaat dat het uiteindelijke besluit, over de invulling van de hervorming, een landsaangelegenheid is.
- **Capaciteit en draagkracht:**
  - Een tekort aan capaciteit blijft een uitdaging voor Land Aruba. Daartegenover kan vermeld worden dat het ambtelijk team dat zich buigt over de maatregelen een hoge mate van arbeidsproductiviteit kent. Land Aruba acht het een welkome ontwikkeling dat er nu gekeken wordt naar additionele ondersteuning in het belang van het versnellen van het doorvoeren van de diverse hervormingsmaatregelen.
  - Een aspect dat in dit verlengde meegewogen dient te worden is dat kleinere landen, ook wel *Small Island Development States (SIDS)* genoemd, beperkt worden door hun kleinschaligheid. Dit betekent dat bij het doorvoeren van hervormingen hier blijvend rekening mee gehouden dient te worden.
  - Het wordt, na anderhalf jaar werken met het landspakket, inmiddels duidelijk dat naast uitdagingen i.v.m. beperkte capaciteit, nieuwe uitdagingen zich voordoen m.b.t. de houdbaarheid op lange termijn van de met bepaalde acties gemoeide investeringen en kosten.

Gobierno di Aruba
L.G Smith Blvd. 76
Oranjestad, Aruba
Tel. (297) 528 4900

- **Nieuwe werkwijze TWO-NED:**
    - Dit jaar is door TWO-NED een nieuwe werkwijze geïntroduceerd voor de coördinatie van de uitvoering van de verschillende hervormingen. De werkwijze is met Aruba gedeeld waarbij er ruimte is gegeven om een zienswijze hierop te geven en input te leveren. De nieuwe procedure voor o.a. de opstelling van plannen van aanpak, rapportages, evaluaties en de algehele coördinatie richting de goedkeuring van diverse plannen inclusief de daarbij betrokken actoren behoeft enige aanpassing. In de praktijk wordt ervaren dat de nieuwe procedures niet geheel aansluiten op de tot nu toe voor Aruba succesvolle werkwijze waarbij er sprake is van een centrale regie gehouden door TWO-AUA. Hierover wordt momenteel op constructieve wijze met TWO-NED gesproken waarbij door TWO-NED is aangegeven dat er ruimte is voor het verder leveren van input. Aruba acht het van groot belang dat door middel van een effectieve manier van werken de afspraken met Nederland nagekomen worden. Hierover zal ook met het lokale team gesproken worden waarbij het belang hiervan zal worden benadrukt.
- **Maatregel F3:**
    - In het verlengde van maatregel F3 is de zienswijze van het Land dat het zorgstelsel van Aruba robuust en betaalbaar dient te zijn en moet passen bij het profiel van de Arubaanse samenleving met oog voor de nodige preventieve maatregelen.
- **Besluitvorming Rijksministerraad**
    - Land Aruba acht het van belang dat de besluitvorming naar aanleiding van de Rijksministerraad en de voorbereiding hiervan afgestemd wordt met het landspakkettraject dat zich richt op een kwalitatieve wijze van het doorvoeren van hervormingsmaatregelen, veelvuldig onderbouwd door uitgebreide onderzoeken.

MINISTER PRESIDENT VAN CURAÇAO

Aan: De Rijksministerraad
D.t.k.v. de Staatssecretaris van
BZK en Digitalisering
Mevr. A van Huffelen
Den Haag
NEDERLAND

Datum	Zaaknummer
24 mei 2022	2022/017919

Uw brief	Uw kenmerk

Onderwerp	Pagina's	Bijlagen
Zienswijze Land Curaçao op concept Uitvoeringsrapportage landspakketten Aruba, Curaçao en Sint Maarten voor de periode: 16 februari 2022 – 15 mei 2022 (gedeelte Curaçao)	2	-

Geachte Raad,

Naar aanleiding van de verslaggeving in Hoofdstuk 3 en bijlage A2 van de Uitvoeringsrapportage landspakketten Aruba, Curaçao en Sint Maarten voor de periode van 16 februari 2022 tot en met 15 mei 2022, wenst de regering van het Land Curaçao u als volgt te informeren.

Tijdens de verslagperiode van de onderhavige uitvoeringsrapportage is er wederom goede voortuitgang geboekt bij de uitvoering van het Landspakket. Daar waar vertragingen zijn opgetreden in de uitvoering en de oorzaak daarvan gelegen is aan Curaçaose zijde is gebleken dat die in de meeste gevallen redelijk te verklaren zijn door het doen of laten van projectverantwoordelijken of belangrijke stakeholders. Echter, wanneer de oorzaak van vertragingen aan Nederlandse zijde gelegen is, is een en ander steeds vaker dan wenselijk het gevolg van de vele schakels die met name gedurende het laatste halfjaar doorlopen moeten worden door de verschillende Nederlandse ministeries en toezichthouders die betrokken zijn bij de evaluatie ("toetsen") van en advisering over hervormingsvoorstellen zoals opgenomen in de plannen van aanpak.

Fort Amsterdam 17 | Willemstad, Curaçao | T. +(5999) 463-0481 | email: kabinet.minpres@gobiernu.cw

Daarnaast moet ervoor gewaakt worden dat de genoemde evaluaties, adviezen en overige interventies door Nederlandse ministeries en toezichthouders niet hun doel voorbijschieten c.q. als resultaat hebben dat het (lokale) eigenaarschap over de hervormingen in het gedrang komt dan wel kan komen. In dit verband moet TWO daarom te allen tijde rekening blijven houden met de eigen verantwoordelijkheid en eigenaarschap van de Curaçaose regering en ministeries bij het opstellen en uitvoeren van de plannen van aanpak, alsmede met de onderliggende legitieme belangen van het Land Curaçao in dat verband. Met name daarin moet onzes inziens aan Nederlandse zijde verbetering worden aangebracht.

Niettemin zal de regering van Curaçao, in deze ondersteund door de *Nationale Hervormingscommissie* als technische regisseur en de ingezette (en nog aan te trekken) externe capaciteit voor uitvoering en beleidsontwikkeling, zich blijven inzetten om de hervormingen zoals opgenomen in de uitvoeringsagenda bij het Landspakket zo effectief en efficiënt mogelijk, alsmede in de daarvoor geplande tijd, te blijven uitvoeren. Een en ander met het oog op de door alle stakeholders, inclusief alle bewindspersonen, noodzakelijk geachte verduurzaming van de publieke sector van Curaçao op de middellange termijn.

Hoogachtend,

G. Pisas
Minister-president, tevens minister van Algemene Zaken

PRIME MINISTER OF SINT MAARTEN
Minister-President van Sint Maarten

Philipsburg, 27 mei, 2022

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
De Staatsecretaris Koninkrijksrelaties en digitalisering, mevrouw Alexandra van Huffelen,
Postbus 20011
Turfmarkt 147
2500 EA Den Haag
Netherland

Onderwerp: uitvoeringsrapportage februari '22 – mei '22
DIV# 12682

Geachte mevrouw van Huffelen,

De voortgang van Sint Maarten over de periode 16 februari 2022 tot en mei 15 mei 2022 wordt over het algemeen nog steeds als voornamelijk positief beoordeeld. Enerzijds wordt de constructieve ambtelijke samenwerking benoemd en anderzijds worden de risicofactoren aangehaald die langzaamaan tot vertragingen leiden ten aanzien van het tijdig behalen van resultaten. Risicofactoren die zich niet louter beperken tot de kant van de overheid van Sint Maarten, maar tevens aan de orde zijn aan de kant van Nederlandse overheid. Deze rapportage komt niet als een verassing. Het kenschetst in feite het resultaat van de in eerdere aan u genoemde tekortkomingen van de publieke sector (capaciteit) en het in deze fase niet meer kunnen volstaan met louter technische assistentie vanuit Nederland.

Vanaf het begin van de samenwerking tussen de TWO en de overheid van Sint Maarten is aangegeven dat de ambtenarij nog niet toegespitst is om op een structurele en tijdige uitvoering van een integraal pakket van hervormingen. In onze laatste zienswijze ten aanzien van de voortgang van het eerste kwartaal 2022 is het belang van een holistische aanpak ten aanzien van de capaciteitsopbouw en institutionele versterking dan ook benadrukt om de duurzaamheid van het hervormingstraject te kunnen garanderen. Hierin spelen met name de B-maatregelen een grote rol.

Het versterken van de ambtenarij is feitelijk een randvoorwaarde voor succes. Daar waar het begin van het implementatietraject met name gericht was op het tot stand brengen van een baseline situatie

door middel van het uitvoeren van onderzoeken, bevindt Sint Maarten zich nu aan de beginfase van de uitvoering van een veelvoud van complexe plannen van aanpak. Integrale plannen die optimaal functionerende overheid vereisen.

Helaas is er nu met name vertraging ontstaan in de B-maatregelen. Gelukkig is na de totstandkoming van deze rapportage alsnog voortgang geboekt met de maatregel, die voorziet op de uitvoering van een medewerkers-tevredenheidsonderzoek (B.6) en de maatregel gericht op de aanbesteding voor het benchmarkonderzoek van de relatieve arbeidsmarktpositie van de overheid van Sint Maarten met de rest van de lokale arbeidsmarkt (B.5.3).

Voor wat betreft de maatregelen die betrekking hebben op de Zorg (thema F) is gezamenlijk met de TWO vastgesteld dat met de knelpuntenrapportages die het afgelopen kwartaal geformuleerd zijn, duidelijk naar voren is gebracht, dat de initiële startdatum voor de algemene ziektekostenverzekering (GHI) per 1 januari 2023 erg ambitieus was. Afgesproken is dan ook een aangepast plan van aanpak op te stellen, waarin een realistischer tijdspad gesteld wordt ten aanzien van de F-maatregel, waarbij naast de gestelde knelpunten tevens rekening gehouden wordt met capaciteit en het benodigde draagvlak dat gevonden worden voor het invoeren van de ziektekostenverzekering.

Tenslotte, zoals in de rapportage reeds genoemd wordt, lukt het Sint Maarten nog steeds om het merendeel van deadlines te behalen. Deze resultaten zijn evenwel niet ongemoeid gebleven en gaan gepaard met een uitputtingsslag van de ambtenarij. Sint Maarten kijkt daarom uit naar de door u geïnitieerde counterpart dagen, waarbij we gezamenlijk als Koninkrijkslanden het proces kunnen evalueren en waar nodig bijsturen.

Ik hoop U hiermee voldoende te hebben geinformeerd.

Hoogachtend,
Silveria E. Jacobs
Minister-President van Sint Maarten

Prime Minister / Minister-President
Government Administration Building
Post Office Box 943, Philipsburg / Soualiga road 1, Sint Maarten
(T) +721-5426058 ext. 2994

Bijlage C: Reactie TWO op Zienswijzen

Bijlage C.1: Reactie TWO op zienswijze Aruba
Aruba stelt in de zienswijze op de Uitvoeringsrapportage terecht dat het hervormen van het belastingstelsel zorgvuldigheid vergt en draagvlak in de samenleving voor het nieuwe stelsel van belang is. Daarbij passen eventuele bijstellingen van het oorspronkelijke ontwerp naar aanleiding van de uitgevoerde consultatieronde. TWO Nederland acht het evenwel van belang dat deze aanpassingen de uitvoerbaarheid van het nieuwe stelsel niet in gevaar brengen. Dit zal dan ook in de besprekingen met Aruba vanuit TWO Nederland steeds worden meegenomen en daarnaast een belangrijk punt zijn bij de evaluatie van de voortgang van de implementatie. Deze is voorzien in augustus van dit jaar. Verder merkt TWO Nederland op dat het van belang is dat er op zeer korte termijn duidelijkheid komt over de modaliteiten van het nieuwe stelsel, zodat ook de samenleving (met name het bedrijfsleven) voldoende tijd heeft voor een goede voorbereiding.

Bijlage C.2: Reactie TWO op zienswijze Curaçao
Curaçao geeft in de zienswijze aan dat vertragingen in de uitvoering aan de Curaçaose zijde in de meeste gevallen te verklaren zijn door het doen of laten van projectverantwoordelijken of belangrijke stakeholders. De TWO constateert dat de vertragingen in toenemende mate ook het gevolg zijn van de bestuurlijke besluitvorming aan Curaçaose zijde. De oorzaak van vertragingen aan Nederlandse zijde hebben de aandacht van de TWO en de TWO zal hier op blijven monitoren en indien noodzakelijk op bijsturen.

Curaçao geeft daarnaast aan dat de TWO te allen tijde rekening moet blijven houden met de eigen verantwoordelijkheid en eigenaarschap van de Curaçaose regering en ministeries bij het opstellen en uitvoeren van de plannen van aanpak, alsmede met de onderliggende legitieme belangen van het Land Curaçao in dat verband. De TWO onderschrijft de eigen verantwoordelijkheid en het eigenaarschap van de Curaçaose regering en gaat hierover graag met de NHC in overleg.

Bijlage C.3: Reactie TWO op zienswijze Sint Maarten
Sint Maarten vraagt in haar zienswijze opnieuw aandacht voor een holistische aanpak ten aanzien van capaciteitsopbouw en institutionele versterking zodat de duurzaamheid van de hervormingstrajecten kan worden gegarandeerd. De TWO begrijpt dit en voegt daaraan toe dat de constructieve gesprekken die worden gevoerd tussen TWO en het SG beraad over het in kaart brengen van de benodigde technische assistentie en capaciteitsopbouw een belangrijk onderdeel vormen in deze holistische aanpak. Verder geeft Sint Maarten aan dat een aantal maatregelen, waarbij vertraging was ontstaan, na het opstellen van de rapportage voortgang hebben geboekt. De TWO bevestigt dit en de eerste vervolgstappen zijn inmiddels in gang gezet.